

FÖRSVARETS

FORUM

FÖRSVARSMAKTENS PERSONALTIDNING | NR 6/2024

NATOSOLDATER

P 7 SKICKAR 600 TILL ÖSTRA FLANKEN

Amfibie vässar sjömän i **4:E SJÖSTRID**

LIVGARDESBRIGADEN stärker huvudstadsförsvaret

Husesyn i nya **MÖNSTERKASERNEN**

PLUS: SPECIALFÖRBANDEN | SÅ HITTAR DE FYSTID | LÄSVÄRT OM KÄRNVPENKRIG
HISTORIA: MILITÄRPOLISENS RÖTTER

STARKARE SAMARBETEN SOM ALLIERAD

DET BLEV EN rivstart vid tillträdet och något annat var naturligtvis inte att vänta.

Det är ett svårt urval att göra, men om jag ska göra ett nedslag i allt som skett under hösten, vill jag nämna de möten jag har haft med de nordiska försvarscheferna. För mig är det mycket tydligt att vår mycket nära relation och goda samarbete i Norden är en enorm styrka. Att vi nu alla är med i samma försvarsallians innebär att samarbetet accelererat. Jag har vid

kommer ta lång tid och som kräver mycket av våra samhällen – och som kräver mycket av var och en av oss.

VI HAR LEVERERAT under 2024. Ofta över förväntan. Det är enligt min uppfattning resultatet av en professionell och hängiven personalstyrka, militär och civil. Jag kan konstatera, efter min första tid som överbefälhavare, att det är människor och den mänskliga faktorns påverkanskraft som alltjämt är det

” Vi kan inte sätta punkt bakom konstaterandet att det är krig i Europa och att Ryssland fortsatt för angreppskrig mot Ukraina. ”

mina samtal understrukit att det nordiska samarbetet i allra högsta grad fortsatt är relevant och något vi kommer fortsätta att vårda och utveckla på alla nivåer.

Vi är nu alldeles i slutet på försvarsbeslutsperioden och går efter årsskiftet in i en ny – den första som allierad. Jag vill på alla de sätt jag kan skapa förutsättningar för att vi tillsammans, effektivt och målinriktat, ska leverera på det nya försvarsbeslutet. Omvärldsutvecklingen kräver det och tempot sätts mot en mörk fond av krig på vår kontinent.

Men vi kan inte sätta punkt bakom konstaterandet att det är krig i Europa och att Ryssland fortsatt för angreppskrig mot Ukraina. Ryssland är i pågående konfrontation mot Väst. Vi är därmed i en systemkonflikt som

viktigaste i alla de sammanhang som vi verkar i.

Nu stundar jul- och nyårshelger. Till dig, som upprätthåller beredskap och genomför operationer när andra är lediga, vill jag uttrycka min tacksamhet och hur trygga jag och era kamrater känner oss i era händer.

Inför det nya året vill jag också tacka samtliga medarbetare för det gångna året: Tack för ditt arbete och tack till dem du har omkring dig för den flexibilitet och det stöd

som de givit under de tempoväxlingar som Försvarsmaktens komplexa uppdrag kräver.

Nu tar vi oss an 2025. Bring it on.

Michael Claesson
Överbefälhavare

S4 AKTUELLT**S10 PORTRÄTTET**

Den kitesurfande
officere

S12 ADAMENT SERPENT

Med skarpa vänner
på Gotland

S16 STOCKHOLMSBRIGADEN

Första infanteri-
brigaden tar form

S24 ROBOTPREMIÄR

Uppdaterad robot 70
dånade på Gotland

**S34 SPECIALFÖRBANDENS
OKÄNDA OPERATÖRER**

De hittar målen för
strikestyrkan

S44 GRÖNBLÅ UTBILDNING

Starkare sjömän
med soldater i
instruktörslaget

S50 MATERIEL

Vita blixstens långa
historia

S60 TILL SIST

Boktips, tv-produktion
och pinnjakt

S62 MC-SURPRIS

Sjömässig avtackning
av avgående
marinchef.

S64 MAGASINSFYNDET

Eldrörsskatt

S66 KRÖNIKA

Kulturen stärker
försvaret

S67 BILDEN**ELTSOLDATERNAS HEMLIGHET**

JAG TRÄFFADE TRE specialförbandsoperatörer inför det här numret. Hårda typer redo att slå till, snabbt och hårt? Jo, förmodligen, förhoppningsvis. Men kanske inte hårda på det sätt många av oss utanför tror. De pratade om familjeliv, hämta barn på förskola, sådana ”mjuka” saker, med samma engagemang som när samtalet handlade om arbetet.

Tyvär får vi inte skriva något om detta i tidningen – det finns en påtaglig nervositet hos cheferna i organisationen som gör att till och med anonyma intervjuer ibland stoppas. Men på sidan 34 får du i alla fall en liten inblick i SOT-operatörernas vardag.

Henrik Lundqvist Rådmark, redaktör

HUSESYN PÅ GOTLAND. Följ med in i Försvarsmaktens nyaste, mest genomtänkta kasern. **S26**

AVSKRÄCKARNA FRÅN P7 Vad rör sig i huvudet på soldaterna som ska jobba 20 mil från ryska gränsen? **S38**

HITTA TRÄNINGSTID Så hittar de tid för arbetsuppgiften alla medarbetare har gemensamt: fysträning. **S52**

MILITÄRPOLISENS RÖTTER De föddes på 40-talet för att bland annat förhindra sabotage och spioneri. **S52**

Trycksak
3041 0116

REDAKTION. Försvarsmaktens personaltidning finns även på www.forsvarsmaktense.se och Emilia. **Kontakt:** ff-red@mil.se, telefon: 08-788 88 88. **Ansvarig utgivare:** Anna Siverstig, kommunikationsdirektör. **Redaktör:** Henrik Lundqvist Rådmark, henrikradmark@mil.se, Försvarsmaktens kommunikationsavdelning. **Art Director:** Markus Hillborg, Make Your Mark, Stockholm. **Tryck:** Ljungbergs tryckeri. Redaktionen förbehåller sig rätten att bearbeta inkommet material. *Enskilda artiklar ger inte nödvändigtvis uttryck för Försvarsmaktens officiella ståndpunkt.* För ej beställt material ansvaras ej. Utgivningsdag 19 dec 2024. ISSN 1100-8245. Omslag: Emy Åklundh/Försvarsmakten

KAMPANJER FÖR FLER KVINNOR

Under december-januari driver Försvarsmakten en kampanj för att locka fler unga kvinnor.

SOM EN DEL av Försvarsmaktens tillväxt kommer antalet unga vuxna som pliktas till att genomgå grundutbildning med värnplikt att öka. För att klara tillväxtmålen med de kompetenskrav och jämställdhetsmål som har definierats, behöver antalet unga kvinnor öka.

Utmaningen är att de har svårt att se sig själva i Försvarsmakten. Att genomföra grundutbildning med värnplikt är inget de (många av dem, reds anm) är intresserade av. Bland annat på grund av rädslan för att de inte skulle klara av det fysiskt eller psykiskt, samt att de känner att andra sysselsättningar är mer givande.

Att återigen rikta specifika kampanjer (motsvarande

ANTONIA SEHLSTEDT/FÖRSVARSMAKTEN

Kampanjen ska få unga kvinnor att tacka ja till ett jobb i Försvarsmakten.

kampanjer har genomförts tidigare, reds anm) mot den aktuella målgruppen unga kvinnor 16-21 år, är ett första steg för att vända den negativa trenden.

Frågan vi behöver ställa oss är: hur kan vi förflytta (förändra deras uppfattning, reds anm) de som inte ens har Försvarsmakten i åtanke? Och påverka deras attityd så att

de kan överväga ett fortsatt engagemang inom Försvarsmakten. Kampanjen är tänkt att ge dem en tankeställare. Den ska "avdramatisera, inkludera, omdefiniera och sänka tröskeln".

Kampanjen ska gå i sociala medier, på bio, i kollektivtrafik och i köpcentrum i december 2024 - januari 2025.

Text Sofie Lindholm

NYE MARINCHEFEN:

"MARINENS KRIGSFÖRBAND SKA BLI ÄN VASSARE"

Johan Norlén är ny chef för marinen sedan den 14 november.

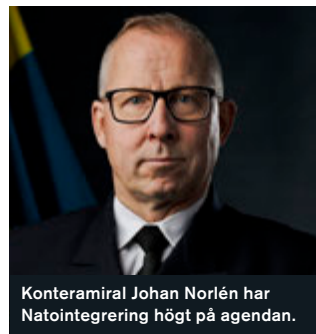
JOHAN NORLÉN BLEV officer 1994 och har sedan dess tjänstgjort i olika befattningar på ytstridsfartyg och i staber. Bland annat har han varit fartygschef på robotbåt och Visbykorvett samt varit chef för 31:a korvettdivisionen i Karlskrona. Han har också jobbat på marinstaben, Högkvarterets ledningsstab samt gjort delar av sin militära ut-

bildning i Frankrike. Närmast kommer Johan Norlén från ett jobb på Utrikesdepartementet som militär rådgivare.

– Nu ligger fokus på att göra marinens krigsförband än vassare och bättre för att fortsätta hålla Sverige säkert. Marinens fortsatta integrering i Nato är också en uppgift som står högt upp på min agenda.

Johan Norlén tillträdde som marinchef den 14 november och befordras då till konteramiral. Han efterträdde Ewa Skoog Haslum.

En längre intervju med marinchefen kommer i nästa nummer av Försvarets Forum.

HAMMUS ANDERSSON

Konteramiral Johan Norlén har Natointegrering högt på agendan.

COLD SKILLS

De nya skidorna levereras till Försvarsmakten vid årsskiftet, med bindningar som passar Försvarsmaktens kängor.

FINSKA NATOSKIDOR REDAN I ÅR

De klassiska Vita blixten-skidorna utmanas nu av modernare utrustning.

VID ÅRSSKIFTET BÖRJAR 5 000 par nya skidor levereras till Försvarsmakten. Det rör sig om 230 cm långa plastskidor från finska KSF Sport av modellen KSF NATO Military BC Ski 230. De är utformade för att kunna bära en person med packning

på totalt 110 kg. De är vallningsfria och har en räfflad yta i "spannet" (i själva verkat finns inget spann).

Skidorna tycks vara vagt timglasformade, med en bredd på 9 cm fram, 7,5 cm i mitten och 8,2 cm bak. Utrustningen köps in genom Natos inköpsenhet, Nato Support and Procurement Agency. Vita blixten kommer att finnas kvar.

SIFFRAN

80 000

Så många elever träffar Försvarsmaktens skolinformatörer årligen

HALLÅ DÄR

... Agnes Hyllander på I 19 i Boden, en av Försvarsmaktens cirka 30 skolinformatörer.

Vad gör du som skolinformatör?

– Jag och min kollega Kerstin Persson informerar Sveriges ungdomar om vad Försvarsmakten är och vad vi står för. Vad värnplikten innebär och alla fördelar det för med sig. Men också om totalförsvarsplikten som alla invånare i Sverige mellan 16 år och 70 år berörs av. – Vi från I 19 träffar elever i hela Norr- och Västerbotten. Det är ett omfattande men också mycket roligt uppdrag.

Hur många elever har ni träffat?

– Läsåret 2023–2024 träffade vi drygt 5 000 elever. Vi gav dem en inblick i vad Försvarsmaktens uppdrag är, vad vi står för och de fick veta vad värnplikten innebär. Men framförallt gav vi dem en känsla av att den svenska Försvarsmakten är en bra arbetsgivare och att de förhoppningsvis kan tänka sig en framtid hos oss.

Var gjorde du din grundutbildning?

– Jag gjorde värnplikten 2020–2021 på stridsvagnskompaniet.

Vilka är dina framtidsplaner?

– Jag siktar på officersyrket och har kommit in på specialistofficersutbildningen i Boden som startar nästa höst.

BRASILIANSKT TRANSPORTPLAN TILL FÖRSVARSMAKTEN

Embraer C-390 ska ersätta C-130 Hercules – TP-84.

FÖRSVARSMAKTENS nuvarande militära transportflyg, TP 84 Hercules, är ålderstiget och har tillgänglighetsproblem. Flygplanet har tjänat Försvarsmakten i över 50 år och processen för att ersätta systemet har pågått under en längre tid.

– Det är mycket tillfredsställande att vi nu närmar oss en långsiktig lösning och C-390 är en mycket kvalificerad plattform med stor utvecklingspotential. Nu har vi full fokus på att få denna helt centrala förmåga på plats så snart som möjligt, säger flygvapenchef generalmajor Jonas Wikman.

Flygsystemet C-390 tillverkas av den brasilianska flygplanstillverkaren Embraer och

EMBRAER

C-390 kan lasta 26 ton, markant mer än TP 84:ans knappt 20 ton.

är ett taktiskt transportflygplan för medellånga sträckor med kapacitet att transportera 80 passagerare eller en last på 26 ton.

Anskaffningsprocessen startade formellt i och med att försvarsminister Pål Jonsson undertecknade en avsiktsför-

klaring i november – en avsiktsförklaring som även syftar till att stärka relationerna mellan Sverige och Brasilien inom såväl taktiska transportflyg som stridsflyg.

Försvarets Forum saknar uppgifter om när de första svenska C-390 landar.

BANDVAGNAR FÅR NYTT LIV

En av Försvarsmaktens trotjänare, bandvagn 206 och 208 får nu en livstidsförlängning i väntan på att nya bandvagnar anländer.

BANDVAGN 206 OCH 208 finns i 16 versioner. Nu får 800 vagnar bland annat ny motor och ny växellåda (avtalet med leverantören omfattar en option på ytterligare 250). De första modifierade vagnarna ska levereras under första kvartalet 2025. Först under 2027 räknar man med att vara klar med alla vagnar.

MICHAEL BERGGREN/FÖRSVARSMAKTEN

I väntan på nya bandvagnar ska minst 800 bandvagn 206 och 208 uppgraderas med nya motorer och växellådar, bland annat.

HISTORISKA BYGGNADEN VID I 19 ERSÄTTTS

Kanslihuset från 1907 vid Norrbottens regemente brann ner för två år sedan. Nu ska ett nytt byggas, med inflyttning i slutet av 2026.

DET VAR VID lunchtid under ett renoveringsarbete den 9 januari för snart två år sedan, som den intensiva branden bröt ut. Ingen visste då hur illa det skulle bli. När elden var släckt konstaterades det att skadorna på kanslihuset var för omfattande för att huset skulle kunna räddas. Stommen var för skadad, och huset gick inte att restaurera. Beslutet att riva och bygga upp från grunden var svårt, men nödvändigt.

MODERN FUNKTION MED HISTORISK SJÄL

RIVNING SAR BETET GJORDES med stor respekt för husets historia och förberedelserna inför byggstarten har varit både omfattande och noggranna. Miljöundersökningar har gjorts och projektet har tagit hjälp av experter inom byggnadsvård för att se till att huset nu byggs upp på rätt sätt

Den nya byggnaden ska bli så lik originalet från 1907 som möjligt.

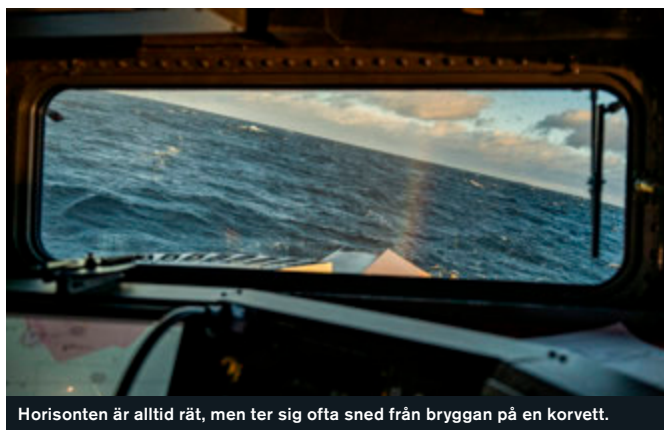
och enligt dagens standarder.

Kanslihuset började användas år 1907, samtidigt som Bodens fästning stod klar. Det nya huset är modernt och tillgänglighetsanpassat, men byggs upp med målet att vara så likt originalet som möjligt. Detaljer som kunde räddas ur branden återvänder i all sin prakt. Den ikoniska vapenskölden tillsammans med de vackra smidesarbetena används för att på ett respektfullt sätt knyta samman husets betydelsefulla historia med dess nya liv. På så vis får själen från det gamla huset i allra högsta grad leva kvar i det nya.

– Det här är något vi verkligen sett fram emot. När huset brann ner var det många som kände sorg över den historia som gick förlorad. För oss på garnisonen är kanslihuset en viktig del av vår vardag och en symbol för det arv vi förvaltar. Vi ser fram emot att återsamlas och få ett närmare samarbete i staben igen i det nya kanslihuset. I dag sitter vi utspridda i olika tillfälliga lokaler och med den tillväxt Försvarsmakten har i Boden kommer ytterligare lokalyta att behövas de närmaste åren, säger Carl-Henrik Melin, chef för stabsavdelningen vid I 19.

UTMANANDE ÖVNING TILL HAVS

I SLUTET AV NOVEMBER deltog HMS Sundsvall i Finlands största marinövning, Freezing Winds 24, under tuffa förhållanden. Övningen, med 4 000 deltagare, hade fokus på skydd av sjötransporter och mot drönare, samt övervakning och skydd av undervattensinfrastruktur.

Horisonten är alltid rät, men ter sig ofta sned från bryggan på en korvett.

OLA JACOBSEN/FÖRSVARSMAKTEN

NYA UNIFORMEN SKA TVÄTTAS FÖRSIKTIGT

Den första utbildningen på nya markstridsuniform 24, MSU24, är nu genomförd. Tvättråd och storleksval stod på schemat.

DE N 15 OKTOBER samlades personal från F 21, K 4 och Lapplandsjägargruppen i Luleå för en utbildning i hantering och skötsel av den nya uniformen. Instruktorerna kom från Markstridsskolan och Försvarets materielverk. Utbildningen handlade i huvudsak om att uniformen måste vara av rätt storlek för att fungera optimalt, och att vissa delar av plaggen kräver försiktig tvätt.

Det är fortfarande oklart när uniformen kommer ut till förbanden (de som deltog i kursen får den enligt uppgift först, ”under vintern”). Utbildningen är hur som helst ett steg på vägen. Oavsett

ADOBE STOCK

MSU24 skiljer sig mot uniform av modell 90 på flera sätt. Den är framför allt en bättre och mer högkvalitativ uniform – men för att få ut den högre prestandan så måste den sitta bra och vårdas på rätt sätt.

när leveranser verkligen sker förblir fältuniform 90 (”M90-uniformen”) Försvarsmak-

tens basklädsel under lång tid för personal som inte har en stridande befattning.

PÅ NY POST

Överste **Carl-Fredrik Edström** får förlängd placering som TFF flygvapenchef från 1 jan 2025 och som längst till 30 juni 2025.

Kommendör **Kjell-Ove Schramm** får förlängd placering som chef för Marinstabens planeringsavdelning, från 1 jan 2025 och som längst till 31 dec 2025.

Överste **Mattias Thomsson** placeras som HKV YAM från 7 okt och som längst till 6 okt 2027. FMV anställer honom som rådgivare vid VO Flyg- och rymdmateriel, inriktning och analys, från 7 okt 2024 som längst till 6 okt 2027.

Överste **Hans Granlund** placeras som Chief of staff vid CTF Baltic,

Rostock, Tyskland från den 1 okt och som längst till 30 sep 2026.

Kommendör **Markus Abrahamsson** placeras som tf stf chef för Sveriges militära delegation till Nato i Bryssel, Belgien från den 1 okt och som längst till 31 dec 2024. Planeringsinriktning: Återgång till befattningen som chef för Operationssektionen vid Sveriges militära delegation till Nato i Bryssel, Belgien från 1 jan och som längst till 31 aug 2027.

Kristina Bergendal placeras som strategisk rådgivare till C OPL vid OPL STAB från den 1 okt och tills vidare.

Kommendör **Martin Göth** placeras

som chef för 4:e sjöstridsflj från den 1 sep och som längst till 31 aug 2027.

Kommendörkapten **Jan Szabo** placeras som HKV YAM från den 1 nov och som längst till 31 okt 2027. FMV anställer honom som avdelningschef för T&E Led från den 1 nov 2024 och som längst till 31 okt 2027. Vid tillträdet befordras Szabo till kommendör.

Regementsförvaltare **Rickard Wilhelmsson** successionsplaneras från FST SFL till ÖB/GD stöd vid FST som Försvarsmaktsförvaltare. Wilhelmsson placeras under perioden 1 nov och tills vidare.

Regementsförvaltare **Johan**

ÖB MINSKAR GLAPP MED PODD

Den 20 december publicerades det första avsnittet av ÖB Michael Claessons nya podd.

PODDEN (ÄNNU namnlös) leds av Försvarsmaktens presschef Therese Fagerstedt.

– Det här blir ett sätt för alla oss som har en roll i det militära försvaret att få lära känna ÖB, höra hur han resonerar och få ta del av hans beslut och vilja, säger hon.

Målgruppen inkluderar alla som är engagerade i det militära försvaret av Sverige.

VAR TREDJE VECKA

INLEDNINGSVIS PUBLICERAS sex 30-minutersavsnitt av podden – ett var tredje vecka.

Initiativet kommer från

Michael Claesson tog själv initiativet till den nya podden

BEZAV MAHMUD/FÖRSVARSMAKTEN

ÖB själv, och han ser det här som ett sätt att bland annat minska det glapp i kommunikationen som många upplever finns mellan soldater/sjömän och den högsta ledningen.

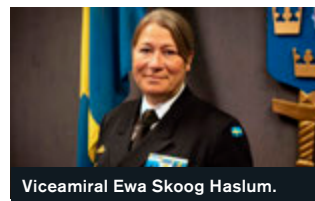
Du hittar ÖB:s nya podd där poddar finns, och på forsvarsmakten.se.

HON ÄR NYA OPL-CHEFEN

Tidigare marinchef Ewa Skoog Haslum är sedan den 15 november chef för Försvarsmaktens operationsledning.

HON EFTERTRÄDDE Carl-Johan Edström och befordrades i samband med tillträdet till viceamiral.

– Marinen kommer alltid att finnas i mitt hjärta och jag har med mig det operationella perspektivet därifrån, men nu ska jag ansvara för en helhet där det multidomäna ska vägas samman, säger Ewa Skoog Haslum.

Viceamiral Ewa Skoog Haslum.

Lindgren successionsplaneras vid MRV som planeringsofficer under perioden 1 dec och tills vidare, dock längst till 30 nov 2026.

Regementsförvaltare **Kristian**

Stenberg har placerats vid Södra skånska regementet som förbandsförvaltare från 1 juli och som längst till 30 juni 2029.

Regeringen har beslutat att anställa konteramiral **Ewa Skoog Haslum** som viceamiral i Försvarsmakten och placera henne som chef för OPL HKV, från den 15 nov och som längst till 31 okt 2030.

Konteramiral **Johan Norlén** har placerats som marinchef från den

14 nov och som längst till 30 nov 2027.

Försvarsmakten successionsplanerar regementsförvaltare **Kerim Kabaca** från FM LOG till Livgardet som regementsförvaltare. Kabaca placeras under perioden från och med 1 jan 2025 och till vidare, dock som längst till 30 juni 2030.

Överste **Christoffer Gruv** placeras vid Flygstaben som avdelningschef för Teknisk vidmakthållandeavdelning flyg from 1 mars 2024 och som längst till 31 mars 2027. Försvarsmakten förlänger kommandör **Magnus Jönsson** vid HKV Säkerhetsinspektionen som av-

delningschef SjöL från 1 juni 2025 och som längst till 31 dec 2025.

Försvarsmakten beviljar överste **Laszlo Bonivart** förlängd tjänstledighet för tjänstgöring vid FMV som Chef Teknisk ledning VO Flyg under tiden 1 jan 2025 och som läng till 31 dec 2027.

Överstelöjtnant **Michael Eriksson** placeras som elev vid Nato Defense College senior course 146 från 8 feb 2025 och som längst till 31 juli 2027.

Försvarsmakten placerar överstelöjtnant **Anders Lunde** som avdelningschef J 2 OPS, HKV från och med 2 dec och som längst till 31 aug 2027.

VINDFÅNGARE

Henrik Ståhlberg på Luftstridsskolan hittar flowet i kitesurfning.

” Det kallas för draksegling i tidningar men vi utövare säger oftast kitesurfing. Jag har alltid varit intresserad av natursporter som dykning, fallskärmshoppning och vågsurfing – när man är ett med och utmanas av elementen.

Jag fastnade för frihets känslan för 16 år sedan. Att sporten ger mig möjlighet att hela tiden utvecklas har gjort att jag stannat kvar.

Utmaningen att vara helt i sig själv och göra något tekniskt svårt samtidigt som man tolkar vinden och vågorna som förändras hela tiden. För att bli en duktiga kitare behövs bra kroppskontroll och lite envishet, det är jobbigt att ta sig över nybörjarstadiet när man

doppas runt som en tepåse. I Sverige får man inte vara så känslig för att det är kallt och blött, det är ofta mer njutbart att lära sig i varmare klimat.

Jag har varit med om en del skador och brutit en tå, en fot och ett revben, förutom en överansträngning i axeln och ett avslitet ligament i handleden.

Jag gillar bäst när det blåser mellan åtta och tolv sekundmeter men uppskattar både mer och mindre vind som ställer andra krav. Helst vill jag ha platt vatten eller jämna vågor med lite längre intervaller.

Det får gärna vara vassruggar och stränder med träd som ramlat ned som man kan hoppa över eller slajda längs med. ”

Text & foto **Therese Åkerstedt/Luftstridsskolan**

HENRIK STÅLBERG

Jobbar: lärare i ledarskap och pedagogik på Utbildningsavdelningen på Luftstridsskolan
Hobbies: kitesurfing o h friluftsliv

Förebild inom pedagogik: Henrik Cederhed, utbildare inom coaching. "Bedriver en väldigt tydlig pedagogik med mycket praktisk träning kombinerat med både formella och informella lärsammanhang samt har ett varmt hjärta."

Tips på ledarskapsböcker: *The Essential Mary Parker Follett: Ideas we need today.* "Kul med tänkare från slutet av 1800 talet som drar slutsatser som fortfarande kan göra dig klokare."

ADAMENT SERPENT

TOUCH DOWN PÅ GOTLAND

Martallarna vajar i vinddraget när planet sveper ner mot den gotländska marken. Transportflygplanet landar och släpper av svenska och amerikanska specialförbands-soldater.

Text *Hanna Ljungberg, Jennie Larsson Lindher/Försvarsmakten*
Foto *Bezav Mahmod/Stridsfoto*

LANDSÄTTNINGEN PÅ DEN så kallade Brorakan utanför Visby utgör den gotländska starten på övningen Adamant Serpent 24.

Förutom amerikanska specialförband deltar svenska förband, bland annat Livregementets husarer K3, delar av 32:a hemvärnsbataljonen vid P18, F17 och Helikopterflottiljen.

– När vi övar med svensk personal finns en tydlig iver att lära mer och vi försöker ha samma inställning, säger en av de amerikanska deltagarna.

Det som genomförs på platsen är TLZ, Tactical Landing Zone, där en vanlig väg fungerar som landningsbana.

Soldaterna ombord tillhör svenska 31:a jägarbataljon och U.S. Special Operation Forces, och så snart det amerikanska transportplanet landat lastar de ut utrustning och fordon. Därefter vänder planet tillbaka till Karlsborg för att hämta nästa omgång personal och materiel.

CIVIL SJUKVÅRD

ATT ÖVNINGEN SPÄNNER över gränser blir ännu tydligare på Visby lasarett, där civil sjukvårdspersonal tar över vården av två soldater som i övnings-scenariot skadats under ett stridsmoment.

ADAMENT SERPENT

– Gotland är högtintressant både för svensk och utländsk trupp att öva på, vilket innebär att vi har fler och fler kontakter med Försvarsmakten. Vi har olika rapportssystem och det betyder att den här typen av övning, där patienter lämnas över till oss är jätteviktig, säger Lars Östman, överläkare inom anesthesi och intensivvård vid Visby lasarett.

KOMPLEX STRID

SKARPSKJUTNING PÅ TOFTA skjutfält, strid i bebyggelse och ett anfall riktat mot ett fientligt luftvärnssystem är andra moment under övningen. För 31:a jägarbataljonen ger momenten utmaningar i form av öppen terräng, starka motståndare och komplexa stridsuppgifter. Och samarbetet med de amerikanska deltagarna har fungerat väl.

– De har en annan uppsättning rutiner och det är mycket att prata ihop sig om, men när man väl gör det märker man att vi är ganska lika.

Vi har kunnat lösa stridsuppgifter tillsammans väldigt tätt in på varandra trots att vi haft kort förberedelsestid, säger Joel Nilsson, chef för jägarskvadron.

SNABB UTVECKLING

FÖR DELTAGARNA FRÅN 32:a hemvärnsbataljonen har övningen lett till en snabb utveckling.

– Som nytt Natoland har vi jättemycket att lära av de amerikanska specialförbanden, och de kan dra nytta av vår lokal-kännedom. Därför är övningar av den här typen viktiga när det gäller försvaret av Gotland, och av Nato i sin helhet, säger Tor Brändström, fänrik vid P 18, och övningsledare för 32:a hemvärnsbataljonen.

Och de amerikanska deltagarna håller med.

– Det finns en ödmjukhet och en iver att lära mer, och vi har utnyttjat den entusiasmen för att förmedla vår kunskap om exempelvis stridsteknik på plutons nivå, säger en av de amerikanska specialförbandsoperatörerna. ◀

En bit landsväg är allt som krävs för att få ner en TP 84 Hercules på marken. Här på länsväg 148 strax norr om Visby – den så kallade Brorakan.

Adament Serpent innehöll en bred flora av övningsmoment. Strid i bebyggelse, till exempel.

Amerikanerna må ha annan utrustning, andra rutiner och andra erfarenheter än svenskarna. Men samarbetet under övningen har fungerat bra.

Efter ett dygns vård hos 31:a jägarbataljonen lämnas den (fingerat) skadade soldaten över till civil sjukvård, på Visby lasarett. "Den här typen av övningar är väldigt nyttiga för oss", säger överläkare Lars Östman.

STOCKHOLMSBRIGAD

A photograph of a soldier in a forest setting up a machine gun on a mossy rock. The soldier is wearing a green uniform and is using a tripod to stabilize the machine gun. The forest is dense with tall trees and moss-covered rocks. The machine gun is a heavy, belt-fed type, likely a Kongsberg M240.

**NU VÄXER EN NY BRIGAD FRAM
PÅ LIVGARDET, SPECIALISERAD PÅ STRID
I BEBYGGELSE. EN NÖDVÄNDIG PUSSELBIT
FÖR FÖRSVARET AV HUVUDSTADEN
MEN ÄVEN EN VIKTIG DEL I BYGGET AV
ARMÉNS FÖRMÅGA ÖVERLAG.**

TAR FORM

Text Jenny Ringström/Livgardet

DEN KARAKTERISTISKT infanterigula fanan vajar i vinden. Vi befinner oss i ett höstkallt Kungsången, på Livgardet norr om Stockholm. Precis som i stora delar av Försvarsmakten just nu blåser här förändringens och tillväxtens vindar.

– Vår brigad ska bli den manöverenhet som försvarar Stockholms län med dess befolkning och infrastruktur. Vi ska bli bäst på infanteristrid och återuppbygger nu en förmåga som är unik och viktig för

Sveriges försvar.

Så sa brigadchefen under invigningsceremonin för den nya brigaden. En ceremoni där Livgardesbrigaden (Första infanteribrigaden, IB 1) formellt blev en stridsenhet i armén.

SLAGKRAFTIG BRIGAD

NU HAR UPPBYGGNADEN AV brigaden inletts. Det blir en slagkraftig stridsenhet bestående av flera tusen soldater och officerare. Att en brigad är extra slagkraftig beror inte bara på numerären utan också på hur den är uppbyggd. Med

flera manöverbataljoner och funktionsförband skapas kombinerade vapen och en taktisk enhet med högre verkan och uthållighet.

På garageplanen intill en pansarterrängbil står gruppcheferna Emil Henriksson och Jesper Dolk. Gruset dammar när fordonen passerar, de pratar om en stolthet över att få vara en del av detta nya. Det känns relevant och viktigt säger de.

Brigaden består också till stor del av deltidsanställda soldater (GSS/T). En av dem

CAITLIN OVIST/FÖRSVARSMAKTEN

De värnpliktiga vid Livgardesbrigaden utbildas på brigadens nya fordon pansarterrängbil 300. Livgardesbrigadens K-anslätta använder fortfarande pansarterrängbil 360. Så småningom ska hela brigaden använda 300-vagnarna.

Strid i urbana miljöer ställer särskilda krav på soldaterna. Arkivbild.

JOEL THUNDGREN/FÖRSVARSMAKTEN

Jesper Dolk är stolt över att få vara en del av den nya brigaden.

JENNY RINGSTRÖM/FÖRSVARSMAKTEN

JENNY RINGSTRÖM/FÖRSVARSMAKTEN

är granatkastargruppchefen Pontus Moosberg.

– Det är en ära att få vara med på den här historiska resan. Det känns jättekul och spännande att vara en del av det och bidra med det jag kan, säger han.

Just nu byggs fyra brigader och en stridsgrupp upp i armén. De andra förbanden tränas specifikt för att strida tillsammans på den plats där de behövs bäst och leds av en division, första divisionen.

Den här brigaden är anorlunda. Den ska kunna ingå

i divisionen vid behov men huvuduppgiften är försvaret av Stockholms län med dess infallsportar, infrastruktur och civilbefolkning.

URBANA SPECIALISTER

DET INNEBÄR ATT brigaden blir en infanteribrigad – experter på strid till fots. Förbandet är mycket rörligt, det förflyttar sig snabbt i bepansrade stridsfordon, pansarterrängbil 300, och är specialiserade på strid i urban miljö men även betäckt och småbruten terräng.

Och i spetsen för utveck-

lingen av den nya brigaden står överste Martin Johansson. Han är brigadchef med mångårig erfarenhet från både Livgardet och andra delar av Försvarsmakten.

– Brigaden kommer att utgöra ett viktigt tillskott till vår krigsorganisation. Vi ska dimensioneras och tränas mot försvaret av huvudstadsregionen. När vi behärskar den uppgiften kommer vi även kunna lösa uppgifter i annan riktning inom och utom landets gränser, som en fristående brigad eller ingående i 1:a divisionen.

Emil Henriksson och Jesper Dolk framför en pansarterrängbil 300. De har båda jobbat i flera år vid Livga det på före detta 12:e motoriserade skyttebataljonen.

Strid i bebyggelse är väldigt situationsanpassat och varje soldat har större mandat att ta egna beslut. Arkivbild.

Det finns många utmaningar när det gäller just strid i bebyggelse, i synnerhet i storstäder som Stockholm. Det skiljer sig på många sätt från annan typ av strid. I en stad är inte striden linjär, utan tredimensionell. Här behöver de stridande förhålla sig till hot både horisontellt och vertikalt.

KOMPLEX MILJÖ

EMIL HENRIKSSON OCH Jesper Dolk har båda jobbat flera år vid Livgardet och i stor utsträckning med just strid i bebyggelse. De rör sig då i en

komplex miljö där fienden kan finnas bakom varje dörröppning, fönster och öppna ytor. Beroende på hur infrastrukturen ser ut så kan bebyggelsen både möjliggöra och begränsa möjligheterna att ta skydd, skyl och påverka rörelsefriheten.

– Det är mycket att tänka på och många dimensioner att förhålla sig till. Det är 360 grader – upp, ner, höger vänster. Fienden kan synas genom ett fönster in i ett annat fönster, flera byggnader bort, säger Emil Henriksson.

En bit tillbaka i tiden står

de stridsberedda vid strid i bebyggelse-anläggningen på Livgardet, en liten fiktiv stad uppbyggd mitt i skogen. De tar sig snabbt fram till byggnaden och inbrytningspunkten där de fäster en remsa längs dörren. Den exploderar och direkt efter, innan dammet har lagt sig, går de in. Det går otroligt fort, gruppen nästan flyter in i byggnaden – som vatten. Belysningen blinkar och de får stridskontakt.

– Strid i bebyggelse är väldigt situationsanpassat, det blir väldigt olika beroende

ANTONIA SEHLSTEDT/FÖRSVARSMAKTEN

CATLIN ÖVIST/FÖRSVARSMAKTEN

Brigadchefen överste Martin Johansson ser fram emot uppgiften: den långa och viktiga resan att bygga upp brigaden.

Pontus Moosberg är T-anställd granatkastargruppchef. Här gräver han och hans grupp en så kallad pjäsgrop att placera granatkastaren i för att den ska stå stabilt.

på hur det främre stridsparet agerar. Och varje soldat har ofta mer mandat att ta egna beslut i stunden och kan agera i chefens anda. Det gör också att man utvecklas som person, säger Emil Henriksson.

STADEN VIKTIG SYMBOL

ARMÉNS FÖRMÅGA TILL strid i bebyggelse är nödvändig för att klara uppgiften att försvara våra storstäder, dess människor och infrastruktur. Varför är det då så viktigt att skydda just Stockholm att det behövs en specifik brigad för ändamålet?

– I Stockholmsregionen finns en femtedel av Sveriges befolkning och huvudstaden är inte bara det politiska och administrativa centrat i ett land, utan på många sätt också symbolen för nationens identitet, kultur och historia. Precis som många konflikter påvisat kan en huvudstads öde avgöra resultatet av krig och utsikterna för fred, säger brigadchefen Martin Johansson.

Men att skydda en storstad kräver många soldater och för försvaret av Stockholm finns även andra förband. Livgardet

har alltid varit tätt förknippat med skyddet av huvudstaden, bland annat genom Livgardets livbataljon, som fortfarande är en central del av försvaret av rikets ledning och viktiga byggnader och anläggningar i centrala Stockholm. Även hemvärnsförbanden i Stockholmsområdet fyller en viktig funktion för skyddet av huvudstaden, tillsammans med Mellersta militärregionen som koordinerar all verksamhet som sker i området.

Brigaden kommer växa fram successivt under många år och

ska vara färdig 2030. Inledningsvis består brigaden av två motoriserade skyttebataljoner, ett brigadlednings- och sambandskompani samt en brigadstab. Därefter tillförs även artilleri- och luftvärnskompani. I ett senare skede tillförs fler manöverförband och funktioner.

– Vi har en lång resa framför oss och kommer växa stegvis både i förmågor och i volym. Vi börjar öva redan nu med de delar vi har för att börja bygga upp förmåga direkt, säger Martin Johansson.

Och förmågan i dagsläget är redan på god väg, berättar brigadchefen. Personalen som nu finns i Livgardesbrigaden

arbetade tidigare vid 12:e motoriserade skyttebataljonen vid Livgardet.

– Den personalen utgör nu kärnan i det vi ska bygga brigaden ifrån. Det är en mycket kompetent personalkår av såväl yrkesofficerare och anställda soldater som civilanställda och välutbildade värnpliktiga. Vidare kommer reservofficerare och tidvis tjänstgörande soldater spela en mycket viktig roll för brigadens utveckling och förmåga.

BUFFERT MOT STOCKHOLM

PÅ DEN DAMMIGA garageplanen beskriver Emil Henriksson och Jesper Dolk uppgiften och vanliga övningsscenario.

– Ett scenario är att efter en period av skymningsläge med högre kriminalitet och oförklarliga händelser i Sverige så har motståndaren luftland-satt och tagit Arlanda, förklarar Emil.

– Målet är då att skapa en buffert och slå fienden där eller i närheten, fienden ska aldrig nå Stockholm.

Den T-anställda gruppchefen Pontus Moosberg delar deras bild, och även deras syn på allvaret i uppgiften.

– Det känns viktigt och förtjänstfullt att vara en del av försvaret av Stockholm. Det är ju ändå Sveriges huvudstad och en viktig geografisk plats att försvara. ◀

Livgardesbrigaden ska vara klar 2030, men övningar påbörjas nu med de delar som finns i dag. Arkivbild

BRIGADBYGGE

SÅ BYGGER ARMÉN KRIGSFÖRBAND

Armén genomgår en radikal förändring. Med Sverige i Nato ska armén fortsatt försvara det svenska territoriet, men också bidra till försvaret av våra allierade. Enligt FB24 ska försvarsgrenen krigsorganisera fyra brigader, en stridsgrupp och en divisionsledning, bland annat. Men vad betyder de här begreppen – vad är egentligen en brigad?

ETT ANTAL PLUTONER bildar ett kompani (skvadron heter det i kavalleriet) och 3–4 kompanier bildar en bataljon, vanligtvis någonstans mellan 600 till 1000 soldater.

Under ett antal år på 2000-talet var bataljoner den största enheten inom armén, mycket beroende på att det var förbandsstorleken som efterfrågades i internationella insatser.

Bataljoner är dock för små för att få den större effekt som uppstår när flera bataljoner (och enstaka kompanier) sätts samman: Om till exempel tre mekaniserade bataljoner – respektive bataljon bestående av två-tre pansarskyttekompanier, ett eller två stridsvagnskompanier, ett lednings- och understödskompani samt ett trosskompani – tillsammans med en ingenjörsbataljon, en artilleribataljon och en underhållsbataljon samt några kompanier med spaning, samband, luftvärn och ledning plus en stab sätts samman, så uppstår en brigad, bestående av cirka 5 000 soldater och med en enorm slagkraft.

Två av de fyra beställda brigaderna har subarktisk förmåga.

DAVID CARR/FÖRSVARSMAKTEN

DET HÄR SKA ARMÉN LEVERERA

DE FYRA BESTÄLLDA brigaderna består av Fjärde mekaniserade brigaden från Skövde och 19:e mekaniserade brigaden från Boden, båda med subarktisk förmåga. De liksom Första divisionsledningen samt Stridsgrupp Gotland ska stå klara senast 2028 (Fjärde mekaniserade brigaden redan 2026). Sedan ska Sjunde mekaniserade brigaden från Revingehed vara klar två år senare, precis som Första infanteribrigaden i Kungsängen. Till detta kommer en rad mindre, fristående arméförband som

norrlandsjägarbataljoner och skyttebataljoner.

Men brigad är inte den största enheten. Några brigader bildar tillsammans en division, några divisioner blir en kår och några kårer senare så har du en armé. Förbandsstorleken armé har dock inte använts sedan andra världskriget.

Stridsgrupp är en icke-storleksdefinierad enhet. Den kan vara hur liten eller stor som helst och innehålla både det ena och det andra. Den på Gotland är storleksmässigt en minskad brigad. ◀

ENHET	STORLEK	ANTAL I NÄSTA ENHET
STRIDSPAR	2	3–5
GRUPP	6–8	2–5
TROPP	12–20	2–3
PLUTON	30–60	3–6
KOMPANI	120–250	5–8
BATALJON	600–1 000	5–10
BRIGAD	4 000–7 000	3<
DIVISION	12 000–20 000	2<
KÅR	50 000–100 000	2<
ARMÉ	300 000–1 000 000	–

RB70

VÄSSAT LUFTVÄRN PÅ GOTLAND

Med en hög knall skjuter startmotorn ut roboten ur robotröret och med blixtrande fart sticker den i en båge mot målet. Några sekunder senare förkunnar en dov smäll att det blivit träff i målet och skyttens kamrater jublar från observationsplatsen.

NÄR 18:e brigadluftvärnskompaniets krigsförbandskurs kulminerar med skarpskjutningar med den uppgraderade Robot 70 markerar det tydligt att förbandet, som sedan en tid funnits "på papperet", numera representerar en verklig förmåga, med både materiel och utbildad personal krigsplacerade på Gotland.

– Det vi gör här är att bygga krigsföringsförmåga, och vi gör det snabbt, konstaterar överste Dan Rasmussen som är chef för både Gotlands regemente och Stridsgrupp Gotland.

SIKTAR I MÖRKER

MÅNS FRENDBERG VAR EN av stridsledarna och en av ett 60-tal inkallade som på bara några dagar både fräschat upp

gamla kunskaper och lärt sig att hantera den nya materielen, Robot 70 D.

– Det nya med 70 D är främst att vi får mörkerkapacitet. Nu har vi ett termiskt sikte som känner av värmen, säger han.

18:e brigadluftvärnskompaniets har nyligen satts upp som en av byggklossarna i Stridsgrupp Gotland, den reducerade brigad som har krigsuppgiften att försvara Gotland. Fullt utvecklad kommer den omfatta omkring 4500 män och kvinnor – värnpliktiga, anställda och frivilliga – och ha alla förmågor som krävs för att vinna en markstrid på Gotland. <

Text **Tomas Ängshammar/Försvarsmakten** Foto **Alexander Gustavsson**

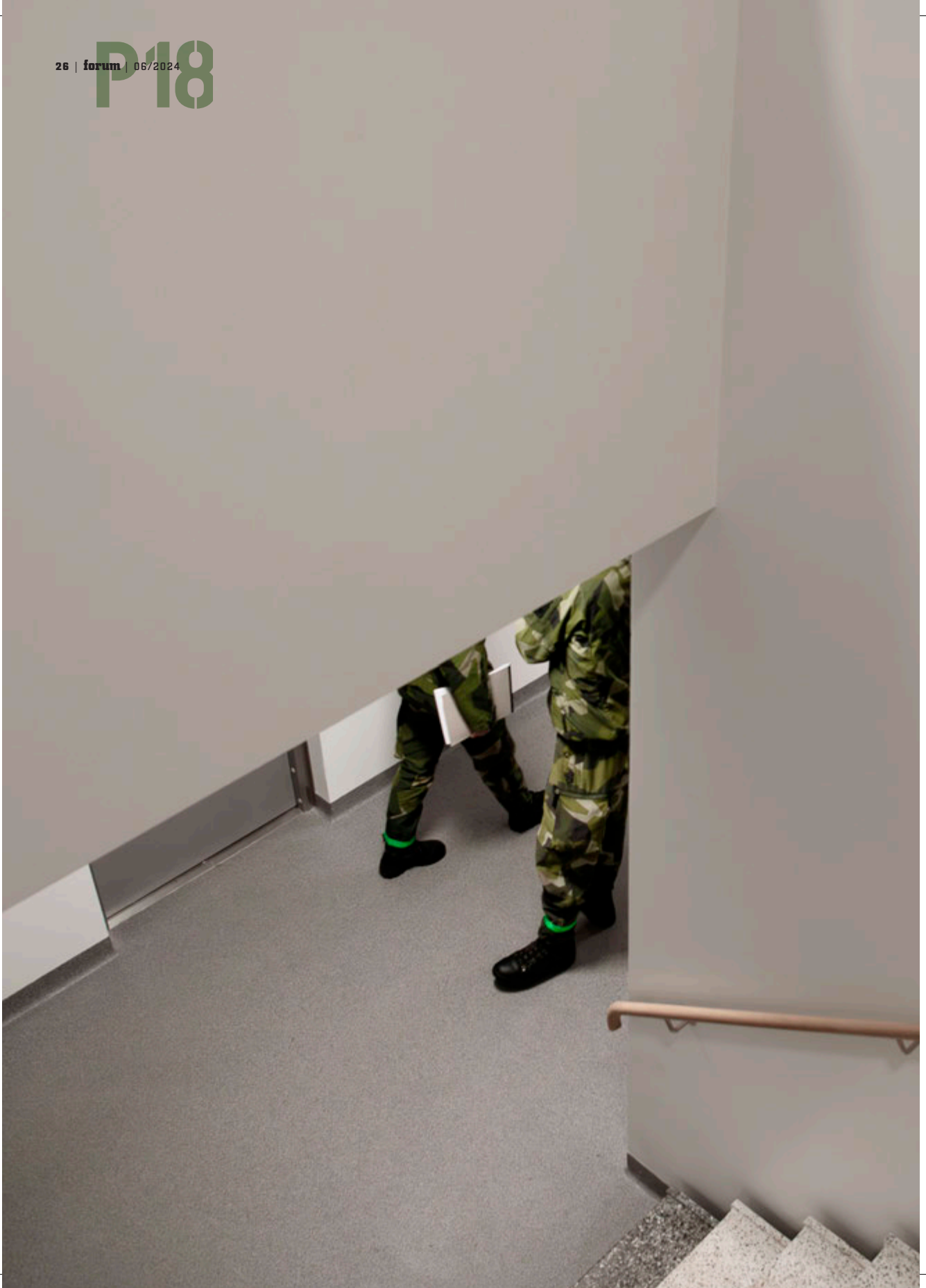
STRIDSGRUPP GOTLAND

»» I förslaget till nytt Försvarsbeslut slås det fast att arméns krigsorganisation ska bestå av fyra brigader på fastlandet och en stridsgrupp på Gotland. Stridsgruppen ska vara helt färdigutvecklad 2027 och består då av pansar-, infanteri- och hemvärnsbataljoner samt funktionsförband med bland annat luftvärns-, artilleri-, logistik- och ingenjörsförmågor. Många av de ingående förbanden, som 18:e luftvärnskompaniet, utbil-

das på fastlandet och krigsplaceras på Gotland.

ROBOTSYSYSTEM 70

»» RB70 utvecklades på 1970-talet av Bofors och togs i drift 1977. Den har uppgraderats flera gånger sedan dess och är i bruk i ett 20-tal länder, däribland Ukraina där det uppges ha skjutit ner såväl stridsflyg som kryssningsrobotar och drönare. »» Roboten kan nå uppemot dubbelljudsfart och har en räckvidd på 5–9 km beroende på typ.

NYINFLYTTADE

**GOLV AV POLERAD BETONG, DÖRRFODER AV ROSTFRITT STÅL,
USB-KONTAKTER VID VARJE SÄNG, TVÄTTMASKINER I KORRIDOREN.
DE VÄRNPLIKTIGA PÅ GOTLAND KAN KNAPPAST KLAGA.
FÖRSVARETS FORUM IMPONERAS AV NYA KASERNEN PÅ P 18.**

Text Johan Lundgren/FST Komm Foto Henrik Lundqvist Rådmark/FST Komm

En tejpad linje på det polerade betonggolvet hjälper de värnpliktiga att stå fint

BÖRJAN PÅ SEPTEMBER VAR det klart för inflyttning för de värnpliktiga på Gotland, äntligen var den nya kasernen redo. Att det är en väl genomtänkt byggnad är uppenbart.

– Det är ett lyft måste jag säga, ljust och fräscht, allt är nytt och det är närmare till allt i jämförelse med hur det var på Suderbys, där vi bodde innan, säger Leon Svensk från Värmdö som ryckte in tillsammans med övriga värnpliktiga i slutet på juni.

Suderbys, som tidigare varit förläggning för de värnpliktiga, är en gammal herrgård, mitt emot regementsområdet på andra sidan Toftavägen, med tillhörande baracker ursprungligen från OS-byn i Lillehammer och skicket har lite i övrigt att önska. För dagen ockuperas

”Det är ett lyft måste jag säga, ljust och fräscht, allt är nytt och det är närmare till allt i jämförelse med hur det var på Suderbys.”

det av soldater inkallade till repövning.

De värnpliktiga i den nya kasernen, som går under namnet Gunnfjaun – ett namn ur den episka Gutesagan, går klädda i mekaroveraller och fejar noggrant på sina respektive stömråden så här innan uppställning.

INVÄNTAR INSPEKTION

MALTE NYPELIUS FRÅN Gotland som tilldelats det stömråde som kallas hygienrummet, alltså toalett och duschrum, började rengöra 20 minuter i sju. Kvart över räknar han med att vara klar för inspektion, om

det nu blir någon just den här dagen.

– Jag vet inte om det här kommer vara min uppgift hela värnpliktstiden, förhoppningsvis inte. Jag har försökt byta, men ingen vill ha hygienrummet. Men gör jag ett bra jobb, kanske jag slipper sen.

Filip Berg från Stockholm har däremot fått vad han tycker är det absolut bästa stömrådet – det lilla rummet med tvättmaskiner där de framförallt tvättar sina träningskläder.

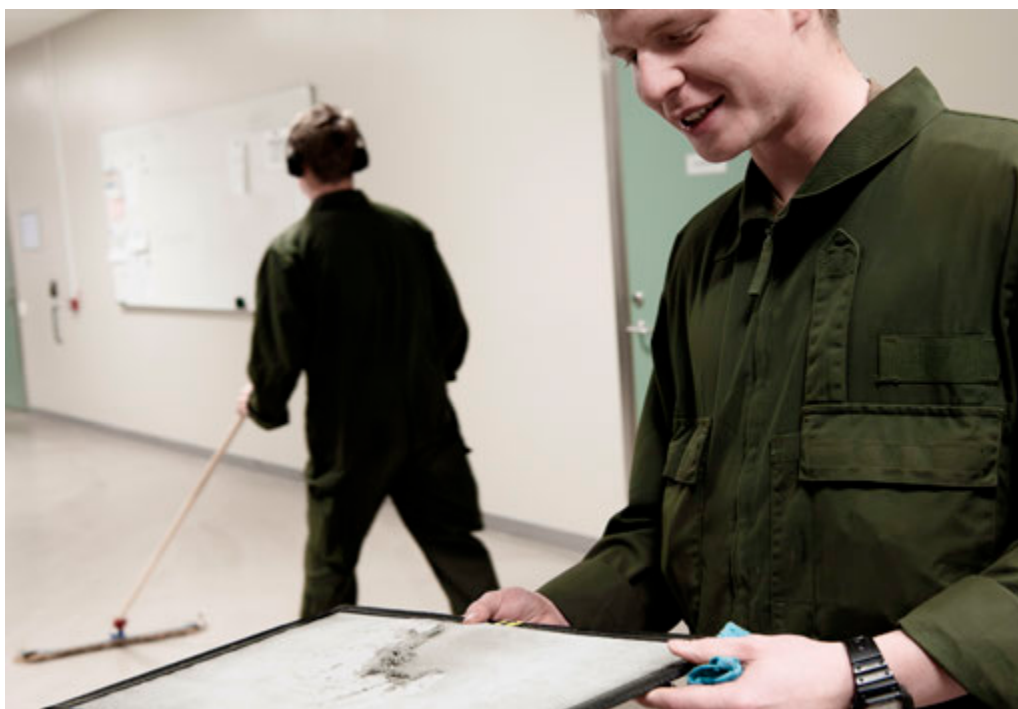
– Det är främst luddet som fastnar i filtret som är det jobbiga, säger han.

En blåtandshögtalare hjälper till att göra morgonstädningen till en skapligt behaglig start på dagen.

Morgonstädning och uppställning avklarade – nu väntar tolv timmar på övningsfältet.

Trots det ständigt återkommande luddet i torktumlarna tycker Filip Berg att tvättstugan är det bästa städområdet.

P18

Kasernen på P 18 kan husera 240 personer, vilket inte räcker för nästa års utbildningsomgång på 300 värnpliktiga.

Skåpen i logementen är ventilerade. "Ingen risk för att det luktar gammalt omklädningsrum", säger Hannes Eriksson.

Kasernen som är byggd för att husera 240 personer är inte helt fullbelagd ännu, någon korridor är än så länge helt tom. 120 värnpliktiga bor här i dag, men redan nästa år ska P 18 ta emot 300, så inom kort blir det byggstart på en likadan kasern alldeles intill. En sak man måste säga är revolutionerande för att vara i Försvarsmakten är att det är wifi i stora delar av huset.

– Pendeln tycks ha vänt. Det är den första byggnaden i hela myndigheten som tillåts att ha wifi och det är sanktionerat av Must, FMTIS och TVK Ledsystem (Teknik- och vidmakthållande kontor ledningssystem), konstaterar Johan Nyd, ställföreträdande kompanichef.

Innan de värnpliktiga fått dra nytta av denna fitness måste de först få en genomgång av vilka

”Han konstaterar att de här lokalerna är genomtänkta även om han saknar lyxen att sova bara två och två.”

regler som gäller, därefter får de sina inloggningsuppgifter.

Inne på logementet dånar musiken från Queen och stockholmaren Hannes Eriksson som är plutonsbefälselev kontrollerar städningen. Han konstaterar att de här lokalerna är genomtänkta även om han saknar lyxen att sova bara två och två som han gjorde tidigare.

– Å andra sidan skapar det bättre gemenskap och man slipper promenaderna varje morgon hela vägen från Suderbys. Där var det långt till och med till skåpen, här har vi allt nära, även vapnen.

Vapenkassunen ligger

nämigen i anslutning till korridoren – det märks att någon verkligen har tänkt på flödet i byggnaden.

SMART KASSUNLÖSNING

NÄR SOLDATERNA KOMMER tillbaka från en dag på fältet, kanske leriga och blöta, kliver de inte in i korridoren och smutsar ner. Istället går de rakt in i grovlektionssalen, vårdar vapnen, går in genom en kassundörr, lämnar vapnen och fortsätter ut genom en andra kassundörr, till korridoren. Eller tvärtom: uppställda i korridoren iförda stridsutrustning, går soldaterna in i kassunen,

Rimligen är tankarna på att de bor i Försvarmaktens nya typkasern långt borta när de är på väg ut.

hämtar vapnen, ut genom andra kassundörren, direkt ut i det fria och lastar upp i fordonen.

I logementen står inte längre de gamla järnsängarna från förr, de här är av en ny standard som är stabilare, har sidoskydd och riktiga madrasser inklusive bäddmadrass. Vid varje säng finns dessutom en liten hylla med USB-kontakter och strömuttag för mobiltele-

fon eller annan teknik.

VENTILERADE SKÅP

PLUTONSBEFÄLSELEVEN Hannes Eriksson visar oss skåpen som är betydligt större än förr och som dessutom är integrerade med husets ventilations-system.

– Det är vi speciellt glada för, det gör att det går att stänga skåpen även om man har fuktiga saker i och det är ingen

risk att det luktar gammalt omklädningsrum.

Försvarets forums utsända noterar att golvet helt trendriktigt är polerad betong och dörrfodren inte av trä utan rostfritt stål. Duschar gör man numera i helt insynskyddade bås, rymliga nog att byta om i.

P 18:s kasern är en så kallad typkasern och kommer alltså användas vid andra nybyggnationer inom Försvarmakten. ◀

OVAN: Johan Nyd, ställföreträdande kompanichef.
VÄNSTER: Vid varje säng finns U B-uttag i två varianter, 230-voltsuttag och (möjligen) uttag för trådat nätverk.

FÖRST MED WIFI

Sveriges nyaste värnpliktskasern är också den första med wifi. För Gotlands värnpliktiga innebär det ett stort lyft.

NÄR 120 VÄRNPLIKTIGA i augusti flyttade från den tillfälliga kasernen på Suderbys herrgård in i den nybyggda kasernen Gunnfjaun inne på P 18:s regementsområde var det också en flytt in i närmast total radioskugga. Byggnadens tjocka väggar stänger effektivt ute alla signaler från närmaste mobilmast. Det faktum att dagrummens tv-skärmar blivit fördröjda bidrog till att ytterligare dämpa entusiasmen för flytten till de nya och fräscha lokalerna.

Men efter mörker kom-

mer ljus. Nu finns inte bara tv-skärmar utan dessutom trådlöst internet i dagrum och logement.

– Det är en frihetskänsla att kunna vara inne i byggnaden och titta på det man vill på telefonen. Tidigare har man sprungit runt och letat täckning vid fönster eller utomhus, säger bärgarbandvagnsskytten Linus Harju.

Christer Vikström på IT-infrasektionen vid Ledningsregementet jobbar med utbyggnaden av det trådlösa nätverket inom myndigheten, som är en förutsättning för Forsvarsmaktens kommande digitala arbetsplats, FM DA.

– I det första skedet är det för de värnpliktiga som det trådlösa byggs men beställ-

ning har även lagts till FMTIS att bygga ut trådlöst nätverk med internetåtkomst över hela landet där man i dag använder FM AP, FM AP-I eller annan så kallad nivå 4-klient. Detta då utbyggnaden av detta nätverk utgör en grundförutsättning för fortsatt arbete med FM DA.

Utmaningarna i utbyggnaden är inte främst tekniska.

– Mycket arbete har lagts ned för att få beslut om ackreditering för denna lösning.

Det var mycket riktigt ackrediteringen som gjorde att soldaterna i Gunnfjaun fick vänta några veckor på nätverket. Jag frågar bärgarvagnchefen Gustav Palmqvist om stämningen i huset förändrats nu när de värnpliktiga inte längre måste umgås för att fördriva tiden.

– Möjligen har det blivit bättre stämning, för innan var det mycket frustration när man fick leta efter täckning. ◀

SPECIALFÖRBANDENS

DE TRE OPERATÖRERNA rör sig synkroniserat in i huset. Snabbt, med höjda vapen. De söker igenom rum efter rum. En av dem drar sig mot ett fönster. Drar upp en lådförmad enhet ur sin rygsäck och monterar den vid rutan.

Männen förflyttar sig snart uppför trappan och når taket. Två operatörer håller utkik åt

varsitt håll, med höjda vapen, medan den tredje monterar något på ett kamerastativ.

De tre soldaterna är tekniska specialister, tillhör specialförbanden. Deras ansikten får inte synas på bild, får inte förekomma i tidningen med namn. Men vi kan kalla två av dem Carl och Max. De ingår i Sektionen för operativ teknik, SOT, och jobbar ofta tillsammans med

TECHHJÄLTAR

De ingår i ett av Försvarsmaktens mest okända förband. Det kallas Sektionen för operativ teknik, SOT, och är en del av Specialförbanden. Med avancerad teknik hittar de mål, identifierar personer och inhämtar avgörande information om fienden.

operatörer i Särskilda operationsgruppen, SOG.

– En av våra uppgifter kan vara att lokalisera mål till stöd för specialförbandens strid, berättar Carl.

– En stor del handlar om att leverera underlag exempelvis för en strikestyrka ur SOG, förklarar han.

BEHÖVER LIGGA FÖRE

ÄMNET ÄR KÄNSLIGT. Det är svårt att få riktig klarhet i hur de arbetar, med vilka verktyg och vilka kunskaper som krävs. Av goda skäl. Specialförbanden behöver kunna jobba utan hela världens blickar på sig. Deras framgång hänger i hög grad på att fienden inte känner till deras tillvägagångssätt.

Det gäller inte minst för SOT-operatörerna, som dess-

utom behöver följa den snabba, tekniska utvecklingen. Och helst ligga före den. Det var ett tungt skäl till att Max sökte sig till sektionen. Han jobbade tidigare som soldat på ett annat förband, i norra Sverige, men ville utveckla sig åt det tekniska hållet.

– Jag ville också ha den fysiska utmaningen som det innebär att jobba som operatör, säger han.

För det är en fysisk utmaning. En SOT-operatör behöver klara liknande prov som en SOG-operatör vid uttagningen. Men Chefen för sektionen påpekar att det inte handlar om övermänniskliga fysiska krav, utan snarare om att ha rätt mentalitet och en förmåga att lära sig nya saker och lösa problem.

– När du står ute i fält och ställs inför oväntade situationer förväntas att du som SOT-operatör kan lösa avancerade tekniska problem under hög press, berättar Chefen. ◀

Text **Försvarsmakten/SOT**

FÖRSVARSMAKTENS SPECIALFÖRBAND

»» Består av Specialförbandsledningen (SFL), Särskilda operationsgruppen (SOG), Sektionen för operativ teknik (SOT), Särskilda sambandsenheten (SSE).
 »» Används i första hand för komplexa fritagnings- och undsättningsoperationer, samt till kvalificerade underrättelse- och säkerhetsoperationer.

Att jobba som SOT-operatör kräver god hälsa och fysik.

**OPERATÖR
TEKNISK
INHÄMTNING**

ETT JOBB FÖR DIG?

En operatör vid SOT är en välutbildad soldat som är kunnig och fördjupad inom teknikområdet. Operatören jobbar oftast med sin patrull men också tillsammans med SOG-operatörer. Arbetsuppgifterna kan skifta från att ena veckan arbeta med att optimera ett tekniskt system för att nästa vecka arbeta med systemet i fält. Det innebär att man behöver vara flexibel och kunna jobba under skiftande arbetsbelastning, som i perioder är hög.

Att jobba som SOT-operatör kräver god hälsa och fysik, varför träning är en naturlig del av vardagen.

Stor vikt läggs vid personliga egenskaper. Förbandet söker individer som har hög personlig mognad, är prestigelösa, drivkraftiga och som kan jobba både självständigt och i grupp. Ett brett teknisk intresse och förmåga och vilja att lära sig mer är en nödvändig förutsättning.

Utöver krav på grundläggande militär-tjänstgöring finns inga krav på teknisk utbildning.

En SOT-operatör har en hög beredskap för insats, vilket kan innebära att längre perioder med bortavaro kan uppkomma med kort varsel.

Operatören jobbar oftast med sin patrull men också tillsammans med SOG-operatörer.

NATO

PÅ... VÄG TILL LETTLAND

DE SKA JOBBA 20 MIL FRÅN RYSKT TERRITORIUM, SOM EN DEL I NATOS FLF-STYRKA I LETTLAND. DERAS YTTERSTA UPPGIFT ÄR ATT SKYDDA NATOS GRÄNS MOT RYSSLAND.

I JANUARI ÅKER en mekaniserad bataljon med 600 svenska soldater från P 7 till Lettland för att skydda Natos gräns mot Ryssland, som en del i Natos FLF-styrka (Forward land forces). Styrkan i Lettland består av cirka 1 500 soldater från flertalet Nato-länder och leds av Kanada.

Svenskarna kommer vara stationerade på camp Valdemar utanför Riga, där de ska turas om att vara på plats med det danska truppbidraget på halvårsbasis.

Den dagliga verksamheten för P7-soldaterna kommer att bestå av övning och utbildning. Så länge freden består.

Text **Henrik Lundqvist Rådmark, Johan Lundgren/FST Komm**
Foto **Emy Åklundh/Försvarmakten**

KORPRAL EVELINA LÖÖF
Vagnchef stridsfordon 90

**”DET KANSKE BLIR
ANNORLUNDA
NÄR MAN ÄR DÄR”**

Evelina Lööf ser fram emot att få jobba tillsammans med soldater från andra länder.

FRÅGAN KOM I maj. Evelina Lööf bestämde sig omedelbart. Hon är tidvis anställd soldat men hade inte jobbat sedan förra året. Nu skulle hon precis avsluta en kurs på Umeå universitet. Att jobba ett år som vagnchef i ett stridsfordon 90, i bataljonen som skulle åka iväg till Lettland första halvåret 2025 lockade.

– Jag hade saknat Försvarmakten och det här passade bra för mig i tid och verkade spännande.

EVELINA LÖÖF
Vagnchef.

Och det är ju historiskt! berättar hon.

Evelina Lööf har förberett sig tillsammans med sina kollegor på P7 sedan i augusti. Det har varit mycket övningar, främst inom kompaniet. I Lettland kommer de att lyda under kanadensiskt befäl och jobba med kollegor från en rad andra länder.

– Jag ser fram emot att få lära känna och jobba tillsammans med soldater från andra nationer.

Hon är också stolt över att på det här sättet få vara en påtaglig och aktiv del av Sveriges integration i Nato. Exakt vad hon och bataljonen som åker i väg ska göra vet hon inte ännu, men hon tror att det blir ungefär samma uppgifter som hemma på P7.

Vad tycker familjen om att du åker iväg?

– Det är stolta och tycker att det är roligt för min skull. Jag tror att ”insats” låter mer dramatiskt

för många utomstående än vad det är. Hur som helst känner varken jag eller min familj någon oro inför uppdraget.

Samtidigt medger hon att ”det är lätt att sitta här hemma och känna ett lugn. Det kanske blir annorlunda när man är där”.

Däremot tror Evelina att det stundtals kan bli tufft att vara borta från familjen så länge. Hon vet inte hur ofta eller när hon får komma hem. Hon inser också att även om det planeras in ledigheter går det inte att vara säker på att verkligen kunna utnyttja dem. Mycket beror på vad som sker i omvärlden, något som kan påverka bataljonens beredskap. ◀

MAJA NILSSON Stridsvagnsförare

”DET ÄR JU FÖRSTA GÅNGEN VI LÄMNAR SVERIGE MED STRIDSVAGNAR [SÅ HÄR]”

Maja Nilsson ville fortsätta som stridsvagnsförare.

EGENTLIGEN TÄNKTE MAJA Nilsson studera. Samtidigt ville hon inte riktigt lämna Försvarsmakten, där hon jobbade som tidvis anställd på P7. Så när chansen kom att ingå i bataljonen som ska till Lettland var hon snabb att ta den. Främst handlade det om att få fortsätta som stridsvagnsförare, men givetvis också att få uppleva ett historiskt skeende.

– Det blir första gången vi lämnar Sverige med stridsvagnar bland annat, för att agera i denna kontexten i ett annat land.

Förberedelserna började i augusti. Mycket har handlat om att fräscha upp gamla kunskaper. Bland annat olika sätt att strida och förflytta sig med stridsvagnarna. Under de månader förberedelserna har pågått har Majas övertygelse om att hon valt rätt stärkts.

Inte minst att komma till den stora campen där tusentals soldater från olika länder bor och jobbar blir en särskild upplevelse. Hon är också nyfiken på att se andra länders vapensystem och annan materiel.

– Att vara där innebär säkert också att vi kommer knyta nya kontakter, inte bara som Sverige men också på personlig nivå.

Även om hon inte vet i detalj vad bataljonen kommer att göra där vet hon att det i hög grad handlar om övning, ungefär som hemma på P7.

Hon är inte orolig över sin egen säkerhet, men säger samtidigt hon är medveten om att det finns risker.

Vad säger din familj om att du åker?

– Mina föräldrar har sagt att de stöttar mig till hundra procent. Fast mina mor- och farföräldrar är kanske lite mer bekymrade. Men jag kommer att göra mitt bästa för att hålla dem uppdaterade om vad vi gör och hur vi har det.

Just att hålla kontakten med familjen och inte ha dem så nära som nu kommer nog bli den största utmaningen, tror Maja. ◀

MÅNS ALMGREN Stridsvagnsskytt

”JAG LITAR PÅ DEM JAG ÅKER MED – DET KÄNNES TRYGGT”

Måns Almgren har höga förväntningar på uppdraget.

Måns Almgren känner sig väl förberedd inför uppdraget efter de bataljonsövningar de genomfört på P7.

– Det här är en beredskapsuppgift, vi ska dit och visa att vi är allierade, beredda att försvara Natos östra gräns.

Han känner sig väldigt taggad inför att ge sig iväg men medger att det också är lite pirrigt.

– Förväntningarna är höga och jag ser fram emot att komma i kontakt med militärer från andra nationaliteter, få lära mig av dem och förhoppningsvis få nya vänner.

Han konstaterar att de han åker med gör att det hela känns ännu bättre.

– Jag känner alla väldigt bra och litar på dem, flera av dem gjorde jag värnplikten med, det ger en bra gruppdynamik, så jag tror att det kommer bli skitbra.

Vad säger familj och vänner då?

– Familjen stöttar mig och tycker att det är en bra chans att ta, men det är klart att kompisarna här hemma tycker att är tråkigt att jag försvinner ett tag.

Hemlängtan är väl det som blir tuffast, tror Måns, men han vet att de kommer få åka hem på leave, alltså ledighet, några gånger under det halvår de blir borta. ◀

MAJA NILSSON
Stridsvagnsförare.

ELIAS STELTER
Stf pansarskyttegruppchef

**”DET SKA BLI KUL ATT PROVA
PÅ NÅGOTSOM KÄNNS
STÖRRE ÄN MIG SJÄLV”**

Elias Stelter hoppas att de hinner få den nya automatkarbinen innan de åker.

ELIAS STELTER ÄR inne på tredje året som anställd i Försvarsmakten och fick reda på att han skulle till Lettland strax innan sommaren, men kände inte att det skulle vara något som helst problem, tvärtom.

– Jag har ju inte fru eller barn, då hade det kanske känts omständligare, men nu är jag bara väldigt spänd och taggad inför att komma iväg.

Han berättar att de på samlingar fått informa-

MÅNS ALMGREN
Stridsvagnsskytt.

tion om vad insatsen innebär, varför de är där och även fått presenterat ett upplägg på hur månaderna i Lettland troligen kommer se ut.

– Det blir nog mestadels som en vanlig arbetsvecka för mig, med egen träning, skjutbana och öva strid fast på en annan plats.

– Men jag vet att det kommer bli två stora övningar i alla fall.

Han har förhoppning om att de ska hinna få den nya karbinen och den nya hjälmen innan de åker.

– Än så länge har vi fått CBRN-materiel som vi inte haft tidigare.

Vad säger familj och vänner då?

– De är glada för min skull, mycket för att de vet att jag ser fram emot det. Det enda de funde-

ELIAS STELTER
Stf pansarskyttegruppchef.

rar över är hur ofta jag får komma hem under det här halvåret, de tycker det är lång tid.

Det enda han är orolig för är hur han ska samsätta sig när det blir dödtid. Därför har han laddat upp med både böcker och nedladdade filmer.

Men han vet att det finns både träningsmöjligheter och soldathem på campen.

– Det ska bli kul att prova på något annat, borta från vänner och familj, i ett annat land, där man kanske inte känner sig helt bekväm från början i alla fall. Men att få göra något som känns större än en själv. ◀

VÄRNPLIKTIGA

STYRKAN SOM ANLÄNDER FRÅN HAVET ÄR AV PAPP OCH FJÄRRSTYRD. MEN FÖR DE BLIVANDE, VÄRNPLIKTIGA SJÖMÄNNEN ÄR DET FULLT ALLVAR NÄR DE RYCKER FRAM FÖR ATT BEKÄMPA DEN. DERAS INSTRUKTÖRER ÄR NÅGRA AV DE BÄSTA I LANDET FÖR DEN HÄR TYPEN AV STRID – OFFICERARE FRÅN STOCKHOLMS AMFIBIEREGEMENTE.

GRÖNA UTBILDAR

Text Ola Jacobsen/4:e sjöstridsflj Foto Andreas Røjmar & Ola Jacobsen

"Ansatsvis framåt. Jag börjar, du understödjer", skriker värnpliktiga Alice och går med höjt vapen mot vattnet. Hon ska bli kock och örlogssjukvårdare men den här morgonen skjuter hon skarpt med sin automatkarbin mot en fiende som anfaller från havet.

BLÅ

VÄRNPLIKTIGA

VÄDDÖ SKJUTFÄLT. Bortom en låg sandvall sträcker Ålands hav ut sig. Instruktörens röst genom hörselskydden: – Momentet börjar. Ni har eldtillstånd.

– Ansatsvis framåt. Jag börjar, du understödjer, skriker värnpliktiga Alice och går med höjt vapen mot vattnet.

Hon ska bli kock och örlogssjukvårdare men den här morgonen skuter hon skarpt med sin automatkarbin mot en landstigningsstyrka.

Under ledning av Stockholms amfibieregemente, Amf 1, har tre utbildningsplutoner precis påbörjat Stridsutbildning Skarp Ammunition, SUSA. Plutonerna består av värnpliktiga som utbildas för befattningar i Fjärde sjöstridsflottiljen. Så småningom ska de bli blåklädda sonaroperatörer, tekniker, kockar, telekrigare eller spaningsoperatörer på flottiljens fartyg. Men först ska de bli soldater.

– Ansatsvis framåt. Du börjar, jag understödjer, svarar hennes värnpliktiga stridspar-kamrat Felix.

Tillsammans skuter värnpliktiga Felix och Alice mot halvfigurer som reser sig upp bakom sandvallen i strandlinjen, stående, knästående och liggande, utifrån tajming och förutsättningarna på banan. Efter att ha bekämpat fienden drar sig stridsparet tillbaka växelvis medan de turas om att ge nedhållande eld.

– Momentet bryts. Patron ur, beordrar instruktören.

– Patron ur, svarar Alice och Felix, tar bort ammunitionen ur vapnet.

De drar sig tillbaka och rapporterar till chefen.

– Vi har nedkämpat tre fiender. Ett magasin kvar. Inga skadade. Vi kan inte lösa ny uppgift, säger Alice.

NÄSTA PAR REDAN MITT I STRIDEN

TILLSAMMANS MED instruktören går de igenom händelseförloppet, de bedömningar som stridsparet gjorde, samt hur de agerade.

Nästa par är redan mitt i striden och bakom dem står fler kamrater på kö. Alice och Felix får vila en stund innan de ska upprepa momentet. Veckan på Väddö skjutfält är Andra utbildningskompaniets andra längre period i fält sedan de värnpliktiga ryckte in i augusti.

– Förutom alla stridsmoment har vi fått lära oss hur man överlever i naturen. Hur man tänder eld med tändstål, bygger en bivack, vilka växter man kan äta och vilket vatten man kan dricka, säger Alice.

Felix fyller i:

– Lumpen har varit en gigantisk omställning. Helt plötsligt är jag i en helt ny miljö med främmande människor och jättemycket tidspress. Hemma kan jag gå och lägga mig ensam i lugn och ro. Här sover jag tillsammans med andra personer och vi ska upp klockan 05.30.

Men framför allt har det varit en positiv upplevelse för Felix. Att ”få prova på och lära sig så mycket saker, som att skjuta automatkarbin och göra hjärt- och lungräddning” men kanske framför allt socialt, att han har lärt känna många nya personer.

– Vi har blivit tajta väldigt snabbt.

FOKUS PÅ STRID

UNDER FÄLTVECKORNA sover de värnpliktiga i förläggning i

De värnpliktiga samlas för genomgång av förmiddagens skjutövning på Vaddö.

"De roligaste stunderna har varit när vi är i fält. Första skottet var kul, att skjuta överhuvudet är kul", säger värnpliktiga teknikern Wilma.

Plutonen samlas i solen för en välbehövlig lunchpaus. Det är många timmar sedan de åt senast.

Skjutmomentet avslutas med återkoppling från instruktören.

VÄRNPLIKTIGA

”En fördel [...] med upplägget är att kompetensen kring fälttjänst finns på Amf, medan förståelsen för de värnpliktigas framtida befattningar finns hos Fjärde sjöstridsflottiljen, säger stf kompanichef för Andra utbildningskompaniet.

form av tält och bivack. Fokus ligger på strid i olika former och ofta råder brist på mat, vila och värme.

– Det är under den här första perioden under deras värnplikt som vi formar dem till soldater och sjömän. Här bygger vi en självdisciplinerad soldat eller sjöman som inte tar genvägar och som är beredd att vidta rätt åtgärder både för sig själv och sina kamrater, även när denne är trött och hungrig, säger löjtnant Tommy Nyssönen, ställföreträdande kompanichef på Andra utbildningskompaniet.

Värnpliktige Kasper ska bli tekniker på Fjärde sjöstridsflottiljen.

– Det känns lite exklusivt att vi får göra värnplikt både hos Amf 1 och Fjärde sjöstrid. Att vi får lite av båda världarna. Det är väl rimligt också, det känns som att amfibie har mer erfarenhet av den här typen av stridsutbildning, säger Kasper.

FÄLT ROLIGAST HITTILLS

DET NÄRMAR SIG lunch och plutonen samlas i solen för en välbehövlig paus. En bil bromsar in och gruppen hjälps åt att

lasta av kärlen med isterband, stuvad potatis och inlagda rödbetor.

Det är många timmar sedan de åt senast och värnpliktiga Wilma är hungrig.

– De roligaste stunderna hittills har varit i fält. Första skottet var kul, att skjuta över huvud taget är kul så i dag är en bra dag. Värnplikten har varit både jobbigare och roligare än vad jag föreställde mig. Befälen är också mer pedagogiska och trevligare än vad jag trodde. Vilket är bra eftersom det gör att man inte är rädd att ställa frågor, säger Wilma. ◀

STARKARE MARIN MED BLÅGRÖN UTBILDNING

Sedan 2023 genomför de värnpliktiga som utbildas mot Fjärde sjöstridsflottiljen sina tre första månader av värnplikten, den grundläggande militära utbildningen (GMU), i Stockholms amfibieregementes regi.

DE UTBILDAS AV instruktörslag med personal från Stockholms amfibieregemente och Fjärde sjöstridsflottiljen. – Stockholms amfibieregemente är otroligt duktiga på grundläggande soldatutbildning. Det är en superresurs att de utbildar våra sjömän, säger löjtnant Anna Lissner, chef för 26:e pluton på utbildningskompaniet, Amf 1.

Normalt arbetar hon som navigationsbefäl ombord korvetten HMS Gävle, men under ett år genomför hon tillsammans med flera kollegor ett så kallat bemanningsuppdrag på utbildningsbataljonen på Amf 1.

– Flottan och Amfibiekåren arbetar på ganska olika sätt. Det är olika typer av ledarskapsutmaningar ombord till sjöss och för en pluton i land. Genom att arbeta tillsammans får Amfibiekåren och Flottan en annan förståelse för varandra, säger Anna Lissner.

OMSTÄLLNING

ÄVEN FÖR OFFICERARNA på utbildningsbataljonen på Stockholms amfibieregemente har det varit en omställning att utbilda flottister.

– Sjömännen har en annan kravprofil än amfibiesoldater,

inte minst vad gäller fysiken. Därför har vi tillsammans med Försvarshälsan här på Berga anpassat utbildningen så att den möter kraven som sjömännens befattningar innebär, säger löjtnant Tommy Nyssönen, ställföreträdande kompanichef för Andra utbildningskompaniet.

HÅLLER UTBILDNING FÖR 40 VÄRNPLIKTIGA

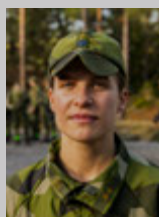
MEDAN UNGA sjöofficerare oftast går rakt in en navigationsbefattning och till exempel kör en korvett eller ett minröjningsfartyg, får en nybakad fänrik på Stockholms amfibieregementes utbildningsbataljon ansvar för att hålla utbildning för upp till 40 värnpliktiga.

– En av de stora fördelarna med ett mixat instruktörslag är att kompetensen kring fälttjänst finns på Amf, medan förståelsen för de värnpliktigas framtida befattningar finns hos Fjärde sjöstrid, säger Tommy Nyssönen.

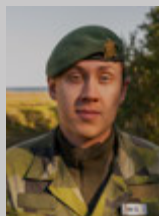
”STÄRKER TROVÄRDIGHETEN”

FÖR MAGNUS STRÖM, förbandsförvaltare på Fjärde sjöstridsflottiljen, med ansvar för flottiljens värnpliktiga, har upplägget varit lyckat på flera sätt.

– Rekordmängd från den

Anna Lissner, chef för 26:e pluton på utbildningskompaniet, Amf 1.

Tommy Nyssönen, ställföreträdande kompanichef för Andra utbildningskompaniet.

Magnus Ström, förbandsförvaltare på Fjärde sjöstridsflottiljen

första kullen som gjorde GMU hos Amf 1 tog anställning på våra fartyg. Det var en effekt av flera faktorer, men jag är övertygad om att en väl genomförd GMU här på Haninge garnison hade stor betydelse, säger Magnus Ström.

Fjärde sjöstridsflottiljen stödjer Stockholms amfibieregemente med instruktörer genom bemanningsuppdrag under den grundläggande militära utbildningen.

– Det är en fördel för våra officerare som har bemanningsuppdrag som instruktörer under grundutbildningen, att de kan bo kvar hemma i Stockholmsområdet under GMU-periodens tre månader. Tidigare fick de veckopendla till Karlskrona under både GMU och befattningsutbildningen, säger Magnus Ström.

Chefen för 26:e utbildningspluton,

Anna Lissner, ser även andra fördelar.

– Med det här upplägget får våra värnpliktiga möjlighet att uppleva två militära världar. Dessutom bygger blågröna nätverk inom instruktörslaget, vilket i sin tur bidrar till att bygga en starkare marin, säger hon. ◀

MATERIEL

VITA BLIXTEN PÅ GLID

I slutet av oktober kom nyheten att Försvarsmakten köper in par 5 000 nya skidor för att ersätta "Vita blixten". Men den klassiska träskidan kommer att finnas kvar. Behovet av skidor väntas kvarstå så länge snön faller över riket om vintern – så här är historien om våra skidor!

DET HAR FÖRTS krig i vinterförhållanden i minst 500 år. Sverige invaderades av Danmark i januari 1520 och i februari 1658 tågade en svensk armé över Lilla och Stora bält, och tvingade den danska kungen till fred. Stora landområden gick över till den svenska kronan.

Allt det tycktes glömt i början av 1900-talet.

»» SKRÄCKEN – KUPPANFALL ÖVER TORNE ÄLV

MEN EN ORO kröp sig på. Skulle ryska kosacker och lätt infanteri kunna invadera nordligaste Sverige i ett snabbt och kupp-
artat överfall? Under en övning 1912 började Bodens fästning, dåtidens kronjuvel i det svenska försvaret, bli klar. Det fanns en oro för att fästningen kunde intas i ett anfall från Ryssland – så en övning sattes ihop.

Det vintervana Dalregementet försågs med skidor och kavalleri från Norrlands dragonrege-

mente, K 4 (då förlagt till Umeå) skulle försöka ta fästningen i en snabb aktion. Försvarsledningen hade inte räknat med att många skogsvägar var plogade under vintern. Den utnämnda b-styrkan utgick från Tornedalen och kunde snabbt rycka fram och ta fästningen.

»» SVERIGE BEHÖVDE TRUPP PÅ SKIDOR

ÖVNINGEN 1912 VÄCKTE många tankar. Inryckningstiderna vid Bodens fästning justerades så att den hade större kontinuerlig bemanning. Snart sattes skidlöparbataljon upp vid Norrbottens regemente 1928. Skidans makt var erkänd och accepterad.

»» VINTERKRIGET OCH MOTTI-TAKTIK

UNDER VINTERKRIGET i Finland 1939 visade skidåkande förband möjligheten att bekämpa större och tyngre enheter genom så kallad motti-taktik. När de sovjetiska pansarförbanden sakta rullade fram längs finska skogsvägar kunde finländarna stoppa framryckningen och tillbakaryckningsvägen. Därefter angreps pansarkolonnerna från sidan av infanteri på skidor som kunde flytta sig snabbt och stycka upp de stillastående pansarförbanden, för att sedan slå ut dem ett efter ett.

»» DEN FÖRSTA JÄGARBATALJONEN

FÖRSVARSMAKTEN TOG intryck och 1943 ombildades skidlöparbataljonen till Norrbottens regementes jägarbataljon i Kiruna. Detta krävde många par skidor.

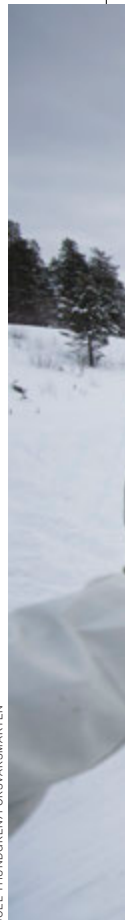
Skidtilverkaren AB Tobo bruk, i Norduppland, (för övrigt ägd av Monark) fick uppdraget att tillverka skidor. De var igång 1943 och skidorna fick benämningen M/40. Skidorna, som var bruna, fick det mindre smickrande smeknamnet "Bruna bromsen".

»» EN BLIXT SLÅR NER

BESKEDEN OM NÄR "Vita blixten" kom går isär, men klart är att norska Åsnes kom in som leverantör av en nyare skida, dock med oförändrad benämning – M/40.

Smeknamnet ska ses som en ironisk blinkning åt de äldre modellerna, men kanske också som en dubbel ironi; det gick inte alltid så snabbt med de nya laggarna heller.

Med införandet av Norrlandsbrigaderna under 1960-talet lyftes skidåkandet till nya höjder. Dessa förband var särskilt anpassade till vinterförhållanden och strid i väglöst land. Under kalla krigets senare del fanns inte mindre än sex norrlandsbrigader i Försvarsmaktens krigsorganisation.

Vita blixten har burit svenska soldater över snön sedan 1943.

» EN ÄLSKAD OCH HATAD SKIDA

ATT SKIDAN I HÖG grad mötts med hatkärlek under årtionden kan ha att göra med det faktum att många av dem som utbildats på dem kommit från södra Sverige.

» VINTERENHETEN: VITA BLIXTEN ÄR BRA

UNDER DECENNIER HAR de skidor som används i Försvarsmakten fasats ut. Många av de äldre kallade "Bruna bromsen" ska ha mött sitt öde i lågorna i Bodens värmeverk.

Från Vinterenheten rapporteras att "Vita blixten" är en bra skida, förutsatt att den tas omhand på rätt sätt. Träskidor ska vallas med tjära och måste förvaras på korrekt sätt under sommarmånaderna för att fungera bra. ◀

Text **Linus Ehn/FST Komm**

AB Tobo bruk i Norduppland tillverkade Limexskidor, som användes av framgångsrik svensk skidelit. Och Vita blixstens föregångare.

MILITÄRPOLISENS URSPRUNG

Fältpolisen, militärpolisens föregångare, sattes upp under beredskapstiden under stor sekretess. Det var ett slagkraftigt förband, utrustat med kulspruta, granatkastare, eldspruta och hundar.

Text *Per Iko*

GUNNAR ROSENLUND

Både skolchefen för det först utbildade kompaniet, kapten Staffan Berner, och skoladjutanten, fanjunkare Nils Paul Larsson, hade varit utbildare vid Statens polisskola.

ALLT BÖRJADE MED att reservkaptenen och juristen Ernst Leche uppdrogs att utreda hur ordning och säkerhet skulle upprätthållas vid en mobilisering. Efter finsk förebild föreslog Leche i november 1940 att en särskild fältpolis skulle inrättas.

Förbandets uppgifter var att förhindra spioneri och sabotage, hindra övergrepp mot civilbefolkningen, genomföra anfall inom bebyggd ort och att biträda vid transport av krigsfångar. För flera av dessa uppgifter hade aldrig tidigare

något svenskt förband utbildats eller avdelats.

Kompani- och plutonchefer skulle i det civila vara poliser, medan de värnpliktiga uttogs ur infanteriet efter en noggrann individuell prövning. Krigsorganisationen fastställdes till fjorton fältpoliskompanier jämte fem självständiga plutoner.

Det ansågs praktiskt att förlägga utbildningen kompanivis till en mindre ort "där befolkningen kunde beräknas icke reagera mot de övningar i polistaktiskt ingripande, som

GUNNAR ROSENLUND

Inget annat svenskt förband hade tidigare utbildats för strid i bebyggelse. Vid idrottsplatsen, ungefär där Leksands IF idag spelar sina hemmamatcher, byggdes därför en kulisstad upp för realistiska övningar i "barrikadstrid" och upprepningsaktioner.

MARIHUSEUM

Sex hundar ingick i fältpoliskompaniets organisation. På denna bild från Leksand 1941 syns en belgisk vallhund, en riesenschnauzer och tre schäfrar.

lätt kunde misstänkliggöras av kommunistiska propagandister”. Valet föll på Leksand med förläggning i gästgivargården.

Det första kompaniet ryckte in den 17 juni 1941. I utbildningsplanen avsattes stor del till polisiära ämnen som maskinskrivning, polisförfattningar och straffrätt. Dessutom ingick skjutning med kompaniets vapen, övningar i gas- och luftskydd, liksom trafikdirigering och utbildning i handgemäng och jiu-jitsu.

Stor vikt lades också på uppgiften att sättas in i bebyggda samhällen. En utbildningsanläggning för strid i bebyggelse

anordnades, troligen den allra första i Sverige. Vid en inspektion var övningsförutsättningen att ”fientliga patruller jämte sympatisörer bland civilbefolkningen nu äro i färd med att terrorisera samhället samt uppmana till uppror och sabotage”. Kompaniet gavs uppgiften att rensa orten från motståndare.

PATRULLERING AV TÅG

FÖR ATT ÖKA tempot förlades utbildning också till Hörby och ett kompani utbildades i Umeå.

Ortsbefolkningen kunde knappast undgå att märka att det handlade om ett lite speci-

ellt förband, men mycket mer läckte inte ut.

När fältpolisen inkallades till beredskapstjänstgöring var en omfattande uppgift att patrullera tåg med militära resande. Såväl ”hållning och uppträdande” som tystnadsplikten kontrollerades. Förseelserna handlade oftast om fylleri och förargelseväckande beteende, men också om slarvig eller felaktig klädsel samt saknad permissionsedel. Ett problem var att personal ur marinen och flygvapnet inte alltid ansåg att de behövde lyda fältpolisen ur armén, liksom att officerare och un-

GUNNAR ROSENBLUND

Pistol m/07 ingick bland fältpoliskompaniets vapen. Många hade också kpist m/37-39.

För uppgiften "skingring av folkmassa med tårgas" genomfördes övningarna med gasmask m/31-36.

derofficerare ansåg att de var undantagna.

Finlands vapenstillestånd med Sovjetunionen i september 1944 medförde att stora resurser samlades för den befarade flyktingströmmen över gränsälven. Tillsammans med statspolisen, tulltjänstemän, Röda korset, tolkar, lottor och vägvisare fanns fältpolis på plats. De biträdde med registrering, visitationer, omhändertagande av vapen och sprit, utspisning och liknande.

Fältpolisen bistod även vid transportererna av repatrierade soldater från Norge efter krigsslutet. Det handlade om en stor

mängd tyskar, men också om ryssar, jugoslaver och polacker.

MILITÄRPOLIS SEDAN 1964

FÄLTPOLISEN TAGE Danebro var med då jugoslaviska sol-

dater transporterades: "Hela tågsättet såg ut som ett karnevalståg. Loket var prytt av en svensk och en jugoslavisk flagga, Titos bild i jätteformat, rysstjärnan och norska

småflaggor." Vid hemtransporterna av tyska soldater var stämningen betydligt mer dämpad.

Efter beredskapstiden har utbildning genomförts av I1,

77 Hela tågsättet såg ut som ett karnevalståg. Loket var prytt av en svensk och en jugoslavisk flagga, Titos bild i jätteformat ...77

K3 och K1. Från 1964 används den mer internationellt gångbara benämningen militärpolis. I dag har Försvarsmaktens militärpolis enhet funktionsansvaret. <

Ute på Siljans is övade pionjerggruppen ur kompaniets specialpluton med eldspruta m/41.

Tyske soldaten Theodor Gühlein deserterade i oktober 1944 och omhändertogs av 13:e fältpoliskompaniet.

KARL ARVID JOHANSSON

BERTIL BOHLIN

HUR HINNER DU MED

Somliga följer kalendern slaviskt, andra har flexibilitet som främsta ledstjärna. Vi frågade dussintalet medarbetare från norr till söder hur de hinner med sina tre timmars fysträning varje vecka.

SANDRA HAGLIND
Transportplanerare, FMLOG

”VARJE SÖNDAG kollar jag igenom kalendern för kommande vecka och planerar in min träning, vilka dagar, vad jag ska träna och vilken tid.”

”Jag tränar med en Crossfit grupp på Actic varje helg, vardagar kör jag performanceklasser på SATS och en dag i veckan löpning med löpgruppen på jobbet.”

”Målet med min träning är att alltid göra mitt bästa för att vara stark och rörlig, ge mig själv de bästa förutsättningarna för att hålla många år till.”

ANNA HARTWIG
Förbandspräst, I13

”JAG BRUKAR försöka boka in träningen tillsammans med andra. Då blir det av och man backar inte. Ska jag vara helt ärlig är det inte alltid jag får till tre timmar men strävar efter åtminstone två.”

”Jag tränar på ett gym som ligger på området. Jag kör också spinning, cirkelträning med styrka och jag simmar ibland. På vintern åker jag längdskidor.”

”De främsta målen är att må bra och klara ett aktivt vardagsliv. Sen är det alltid extra sporrande fram emot vintern att ha Försvarsmaktsvasan som träningsmål!”

TRÄNINGEN?

JOHANNA HOLMLUND LAUTMANN
HR-chef, I 21

”JAG SPRINGER EN mil varje morgon och tränar styrka flera gånger i veckan. Dessutom kommer jag att bli assisterande tränare för thaiboxning här i Sollefteå. Att träna får mig att må bra helt enkelt och jag blir glad av att träna!

”I ett tidigare jobb blev det en hel del resande så jag har ”testat” att träna i många olika länder. Ingenstans har jag dock haft den fantastiska förmån som man har i Försvarsmakten med tre timmars träning i veckan på arbetstid.

HELENE ARVLING
Förvaltare, personalofficer, I 21

”JAG PLANERAR IN fysen som vilken annan arbetsuppgift som helst. En gång i veckan kör vi gemensam stabsfys tillsammans. Det är kul och ökar vår sammanhållning.”

”Jag tränar för att vara stark och hållbar, inte bara i tjänsten utan i hela livet. Jag springer, åker skidor och styrketränar. Jag gillar att vara ute långt och länge och springer gärna traillopp.”

”Mitt träningsmål är att hålla mig på en nivå där jag kan ta mig an olika utmaningar som exempelvis fjällmaraton.”

TOMAS ÄNGSHAMMAR
Kommunikationschef, P 18

”DET HANDLAR OM prioritering och flexibilitet. Ibland räcker inte tiden för det pass jag tänkt, men även om 30 minuter är hälften av en timme så är det 30 minuter mer än ingenting.”

”Sen underlättar det att jag är löpare – springa kan man göra nästan varsomhelst och närsomhelst.”

”Träningsmålen har alltid handlat om att jaga tider, men nu som 50-plussare blir det kanske mer att jaga veteranmedaljer – som när jag tog M50-guldet i FMM Lidingöloppet i höstas.”

AXEL EDLUND/FÖRSVARSMAKTEN

JOHAN DAHLGREN

Förvaltare, sjösäkerhetsofficer,
Amf 4

”I STÄLLET FÖR att träna tre längre pass lägger jag upp det i korta, effektiva pass som passar mig och arbetet. Det brukar bli mellan 30 och 45 minuter.”

”Jag ser träningen som en arbetsuppgift, och upplever att jag presterar bättre på jobbet tack vare träningen.”

”Det är en kombination av kondition, styrka och rörlighet. Ibland gör jag rehab för min rygg. All träning genomförs på garnisonens gym.”

”Jag tränar för att må bra fysiskt och psykiskt och leva ett långt, friskt liv.”

JOHAN ÖSTLING

Överstelöjtnant, chef
Utvecklingssektionen,
Rikshemvärnsstaben

”JAG LÄGGER IN mina fyspass som möten i Outlook. Därigenom blir tiden upplåst och det känns svårare att stryka fysen.”

”Jag springer och tränar på gymmet.”

”Mina tre mål är att springa Göteborgsvarvet – gärna under 1:45, vilket jag klarat åtta av tolv lopp, att springa milen under min ålder i minuter (f.n. 50 år, reds anm) och att ta bänkpress över min vikt, vilket jag gjort sedan min 43:e födelsedag. Det tredje målet är att må bra i kropp och själ.”

MAJKEN LENOINE

THERESE BEKK

Miljösamordnare FMTIS

”JAG PRIORITERAR. Rutin och disciplin får gå före motivation. För mig fungerar det oftast genom att inte tänka utan bara göra.”

”Jag gillar mest att träna styrka på gymmet, men varvar med att också köra yoga eller konditionsträning, det senare helst utomhus.”

”Mina mål varierar under året, man kan ju träna för ett visst lopp eller så, men mitt största mål är att vara och känna mig stark. Jag vill fortsätta orka lyfta mina barn, även när de växer och blir större.”

”Rutin och disciplin får gå före motivation. För mig fungerar det oftast genom att inte tänka utan bara göra.”

”Mitt mål med träningen är inte att vara bäst på något, men aldrig sämst. Jag vill känna att min fysiska förmåga inte begränsar mig.”

ELIN POPPE
Registrator, A9

”JAG PLANERAR IN timmarna. Det underlättas av att jag har en chef som är engagerad i träning. Två gånger i veckan är det inplanerat att hela GarnE ska köra träningspass.”

”Det blir spinning en gång i veckan. Jag försöker få in en kombination av kondition, styrka och rörlighet med diverse gruppPASS och simning.”

”Jag kommer att köra bland annat Tjejvasan och Halvvätern nästa år, och har som mål att ha en bra helhet med träning, kost och sömn.”

ANNA JOHANNESDAL
Sjuksköterska, A9

”VI HAR TIDSBOK på mottagningen, där man kan lägga in så att man inte tar emot patienter vissa tider. På måndagar planerar vi veckan och jag har alltid träningskläder på plats om luckor uppstår.”

”Jag springer, orienterar och kör även gruppPASS – gymmet är lite tråkigt.”

”Under 2025 ska jag springa ett halvmaraton och Broloppet, det senare med min och äldsta barn. Under året har jag haft som ett mål att testa tre nya träningsformer. Och nästa år ska jag testa kajak.”

MIKAEL OLSBRO
Underrättelseofficer, Flygstaben

”EN TILL TVÅ gånger i veckan avslutar jag dagen med ett träningspass. Dessutom leder jag ett Cross fit-pass varje fredag.”

”På arbetstid blir det Cross fit-inspirerade pass och ett pass som jag varierar mellan styrka, rörlighet och konditionsträning. På fritiden ytterligare tre pass i veckan vid Friskis och Svettis.”

”Mitt mål med träningen är inte att vara bäst på något, men aldrig sämst. Jag vill kunna känna mig frisk och hälsosam där min fysiska förmåga inte begränsar mig.”

MATHIAS ERIKSSON/FÖRSVARSMAKTEN

HALLÅ DÄR, JESPER "BELLA" BERLIN ...

HENRIK ESKILSSON, FÖRSVARSMAKTEN

... som programleder Youtubeserien *Försvarsmakten inifrån* med premiär vid årsskiftet.

Vem är du?

– 53 år gammal, började min karriär i Försvarsmakten vid Flygbasjägarskolan F 7 och avslutade den vid SOG. Nu driver jag eget företag där jag hjälper personer och organisationer att leverera när det gäller, främst arbetar jag med ledningsgrupper, ledare och elitidrottare. En del kanske känner igen mig som en av programledarna i *Elitstyrkans hemligheter*.

Hur beskriver du serien *Försvarsmakten inifrån*?

– Jag följer personer i olika befattningar inom Försvarsmakten, främst för att visa lite av vardagen vid olika förband. Tanken är att de som nyligen har gjort eller genomfört värnplikt ska bli intresserade av att fortsätta i Försvarsmakten som anställda soldater, sjömän eller officerare, men såklart vänder sig serien till alla inom Försvarsmakten också.

Hur har du upplevt mötet med vår personal under inspelningsdagarna?

– Det som framförallt har

Tidigare SOG-operatören Jesper Berlin programleder nya Youtubeserien *Försvarsmakten inifrån*.

slagit mig är den kamratskap som finns i försvaret, vilket jag saknar nu ute i det "civila mörkret". Jag har känt mig välkommen på alla förband och fått se en stolthet över just deras verksamhet och befattningar.

Vad var häftigast att prova på under dina åtta förbandsbesök?

– Jag ska snart besöka Swedec där jag hoppas få spränga nåt riktigt stort! Och att åka JAS hade varit häftigt. Annars har jag bland annat fått ratta en kustkorvett vilket var en häftig känsla.

SMART SAGT

"I krig finns det inget alternativ till seger"

Amiral William Halsey jr

P 18 JAGAR TÄCKNING

DEN MISSADE BILDEN: ett fönster på övre våningen öppnas, kompanichefen sträcker ut sin mobiltelefon. Som om han jagar täckning. Vilket han gör, visar det sig. Gotlands regemente må ha den nyaste, finaste kasernen i riket, men telefontäckningen är kass. Så dålig faktiskt att man behövt byta operatör. Om det hjälpte? Nja; ibland får man sträcka sig ut genom ett fönster för att locka fram plupparna. (En mer robust lösning kommer.)

Kom igen, pinnarna!

ADOBE STOCK

Andra världskriget i färg

FÄRGGLATT VÄRLDSKRIG

Andra världskriget i färg är en trevlig bok om det fasansfulla kriget. Korta texter, många bilder. Flera av de mest uppmärksammade eller betydelsefulla slagen och offensiverna beskrivs på någon sida eller så. I bokens inledning görs stor poäng av att bilderna är kolorerade. Och det är ju för all del hela bokens poäng: de färglagda bilderna, som tar dig ibland kusligt nära andra världskrigets händelser och människor.

Andra världskriget i färg.

Författare: Anders Frankson. Kolorering: Niklas Lindblad. Antal sidor: 176. Förlag: Lind & Co

Kärnvapenkrig – ett scenario

SKRÄMMANDE ALLVAR

BOKEN *Kärnvapenkrig – ett scenario* är en spännande och skrämmande berättelse om vad som skulle kunna hända vid ett samtida kärnvapenkrig. Genom en lång rad intervjuer med militära och civila experter ger författaren en detaljerad bild av hur en sådan konflikt skulle kunna utspela sig i en nära framtid.

Jacobsen skildrar ett scenario där två nordkoreanska missiler träffar USA, vilket leder till en massiv amerikansk respons som uppfattas som

ett angrepp på Ryssland.

Boken beskriver inte bara förödelsen från kärnvapenexplosioner, utan också de system som används för att upptäcka och bekämpa missiler, samt hur makthavare skulle kunna fatta beslut om vedergällning vid ett kärnvapenangrepp.

Med ett intensivt och detaljerat språk ges läsaren en bild av den ofattbara och globala förstörelsen som ett kärnvapenkrig skulle innebära. Trots att bokens scenario emellertid kan kännas överdrivet är boken en viktig påminnelse om kärnvapens högaktuella hot och dess förhoppningsvis avskräckande psykologiska effekter. Jacobsen lyckas skapa en känsla av allvar som gör boken svår att lägga ifrån sig. **Text** Daniel Thomsson

Kärnvapenkrig: ett scenario.

Författare: Annie Jacobsen. Översättare: Daniel Helsing. Antal sidor: 360. Förlag: Fri Tanke

BOKTIPS

TILL SIST

AVGÅENDE-MARINCHEF-SURPRIS

PÅ VÄG TILL marinchefsbytesceremonin överraskas Ewa Skoog Haslum – bilen som skulle ta henne från avtackningen på Muskö till ceremonin i exercishallen på Stockholms amfibieregemente svänger plötsligt ner mot kajen. Där väntar HMS Sundsvall – korvetten där hon själv har varit fartygschef, bland annat under FN-insatsen i Libanon 2007.

På Mysingen möter HMS Sundsvall en sjöparad bestående av styrkan som deltagit i Dynamic Merlin, och övriga tillgängliga fartyg från Fjärde sjöstridsflottiljen. ◀

Text **Ola Jacobsen/4:e Sjöstridsflj** Foto **Hkpflj, Ola J (små bilder)**

Ewa Skoog Haslum hälsar på sjöparaden.

Besättningen på HMS Helsingborg mannar reling – en traditionell honnör inom marinen.

I varje nummer av Försvarets Forum presenterar någon från Statens försvarshistoriska museer ett av alla de föremål som finns i samlingarna. Här berättar arkivarie Rauno Vaara om sällsamma ritningar av eldrör.

KONSTFULLA ELDRÖR

DJUPT INNE I museiarkivets gömmor bevaras tre imponerande, läderinbundna volymer prydda med Karl XII monogram i glänsande guld. Dessa volymer rymmer hundratals minutiöst detaljerade ritningar av eldrör, omsorgsfullt skapade av syskonparet Philip och Anna Maria Thelott på Karl XII uppdrag.

Bland ritningarna finns endast ett fåtal äldre svenska eldrör representerade. Istället avbildas utländska artilleripjäser – troféer som Sverige i stor ut-

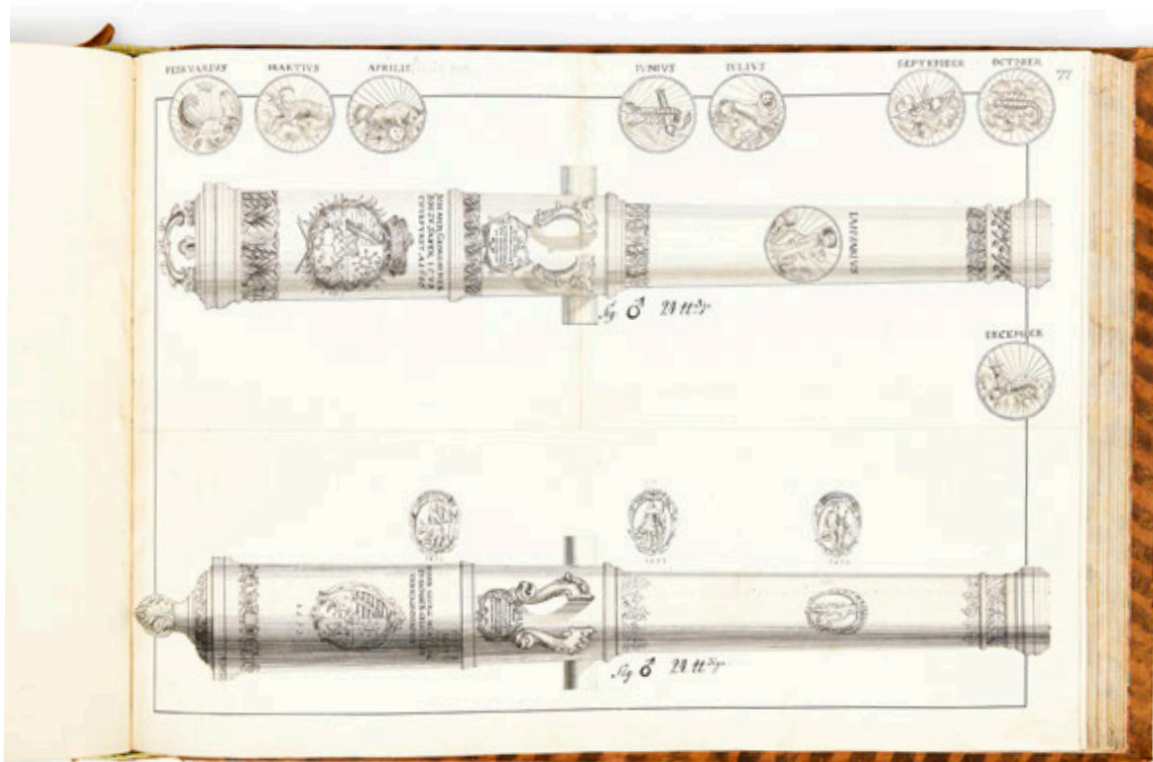
sträckning erövrade under det stora nordiska kriget, men även från ännu tidigare perioder.

ENDA VISUELLA BEVISET

FLERA AV DESSA avbildade pjäser har överlevt in i vår tid. Många står på parad utanför Armémuseum, några förvaras i magasinet, och ett fåtal visas i utställningarna. Men många eldrör har också gått förlorade under årens gång. De flesta av dessa var gjorda av brons, en åtråvärd metall som ofta återanvändes tack vare sin höga

smältbarhet. Vad som hänt med de försvunna exemplaren skulle kräva egen forskning; ofta är ritningarna i volymerna det enda visuella beviset för dessa förlorade troféer.

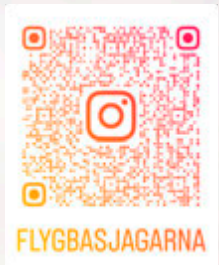
Trots att eldrören i grunden var krigets verktyg, skapade för att bringa död och förödelse, framstår flera av dem samtidigt som rena konstverk. De är rikt dekorerade med djurmotiv – både verkliga och fantasiväsen – intrikata växtornament, människofigurer och mytologiska gestalter. ◀

Volymerna rymmer hundratals minutiöst detaljerade ritningar av eldrör.

FLYGBASJÄGARKOMPANIET REKRYTERAR

Specialistofficerare och officerare
Ansökan är öppen mellan 1 dec och 2 feb
jobb.forsvarsmakten.se

KULTUREN STÄRKER FÖRSVARET

Kulturen är fundamental för ett lands motståndskraft. Det skriver Michael Malm på Försvarsmaktens totalförsvarssektion.

VI SER DET i de flesta konfliktzoner och vi har definitivt sett det i krigets Ukraina. Trots att bomberna faller och människorna tvingas uppsöka skyddsrum förekommer poesiläsning, improviserade konserter och utställningar i olika former och på olika platser.

Kultur och kulturyttringar tycks nästan betyda mer när osäkerheten och ovissheten är som störst. I Ukraina där Ryssland dessutom medvetet angripit landets kulturarv för att försöka förinta idén om en egen ukrainsk identitet och kultur, kan jag nästan uppleva att alla kulturyttringar är en del av motståndet och en protest mot Rysslands aggression.

Jag tror att kultur är oerhört viktig för ett lands motståndskraft. Kulturen fyller många behov som jag kanske inte alltid är medveten om. Ett behov handlar om uthållighet. Att vara utsatt över en längre tid för ett existentiellt hot som ett krig, innebär att jag behöver kunna få

” Den insikten leder till en känsla av ansvar och mening, vilket kan vägleda mig när jag behöver fatta svåra beslut. ”

ett avbrott, vila och kunna återhämta mig. Här fyller kulturen en viktig funktion genom att det ger människor möjlighet att fokusera på något annat än det överhängande hotet. Dessutom möjliggör kulturen genom dess olika former att kunna bearbeta det jag varit med om. Att skriva, berätta, illustrera eller på annat sätt gestalta det svåra och smärtsamma kan bidra till att lindra min smärta och eventuellt läka traumat. Bara att få ett avbrott i ett krävande uppdrag till exempel av fältartister kan bidra till ökad uthållighet.

Ett annat behov som kulturen i alla dess olika uttrycksformer bidrar till är känslan av normalitet. I alla typer av svåra situationer som konflikter och krig är öar av normalitet oerhört viktiga. Normalitet signalerar hopp och en strävan mot att stå emot det som hotar våra grundläggande värden. Kulturen är en del av en nations normalitet och det är därför viktigt att kulturens olika uttryck kan fortsätta att existera och verka även under de svåraste förhållanden.

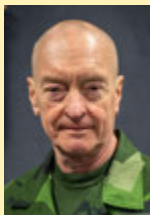
MARKUS GÄRDER/FOLKOPPERAN

Kultur bidrar till en känsla av normalitet, menar Michael Malm. Vilket i sin tur skapar motståndskraft.

Men det som jag tror är det viktigaste behovet som kulturen bidrar till att möta handlar om identitet och mening. Att vara bottnad i mig själv, att veta vem jag är, att vara klar över min identitet stärker min självkänsla och bidrar till att jag bättre klarar av svåra situationer än annars. Min motståndskraft ökar helt enkelt. Dessutom kan kulturen hjälpa mig att reflektera över vad jag anser vara viktigt i livet, vilka värden

jag anser värda att värna. Den insikten leder till både en känsla av ansvar och mening vilket kan vägleda mig när jag behöver fatta svåra beslut under pressade förhållanden.

Så sammantaget är kulturen och dess olika uttrycksformer viktiga för både försvarsansträngningarna och för försvarsviljan. Jag skulle också vilja påstå att kulturen är ett fundamentalt värde i vårt samhälle. Ett värde som vi inte kan vara utan. Ett vitalt intresse som vi behöver vara beredda att försvara. ◀

Michael Malm
Försvarsmaktens
totalförsvarssektion

BILDEN

Foto David Luttu Carr/Försvarsmakten

KLART BAKÅT

En kadett vid SOU Markstrid i Boden skjuter ett skarpt Pansarskott 86 på Kusträsk skjutfält. Det skarpa pansarskottet är ett engångsvapen. Därför sker utbildning och övning till huvuddel med övningsvapen. Ett sätt att särskilja varianterna med ögat är den gula ringen runt det skarpa pansarskottets eldrör.

Specialförbanden rekryterar

IBLAND KRÄVS DET MER. DÅ KAN DET VARA **DIG** VI BEHÖVER.

För att tillhöra specialförbanden krävs vilja. Viljan att anta en stor utmaning. Du ska vara beredd på att inställa dig med kort varsel. Du ska klara av att lösa komplexa uppgifter i högriskmiljöer som är stressiga, även för den mest stresståliga. Du behöver veta att du, trots att du gör en stor och viktig insats, aldrig kan berätta för någon vad jobbet hos oss innebär. Hos oss gör du stor skillnad – genom att märkas så lite som möjligt.

Är du beredd att ge allt när situationen kräver mer? Då kan det var dig specialförbanden behöver.

Låter det här som ett jobb för dig?

Läs mer och ansök på

jobb.forsvarsmakten.se/specialforbanden

